

1 ⁹⁷⁶ **1** Zwój księgi (o) narodzinach Jezusa Chrystusa, syna Dawida, syna
¹¹ Abrahama. **2** ¹⁰⁷⁸ Abraham ²⁴²⁴ zrodził ⁵⁵⁴⁷ Izaaka, a ⁵²⁰⁷ Izaak ¹¹³⁸ zrodził ⁵²⁰⁷ Jakuba,
¹¹⁶¹ a ²³⁸⁴ Jakub ¹⁰⁸⁰ zrodził ²⁴⁵⁵ Judę i ²⁵³² braci jego, **3** ¹¹⁶¹ a ²⁴⁵⁵ Juda ¹⁰⁸⁰ zrodził ⁵³²⁹ Faresa i ²⁵³² Zareę
¹⁵³⁷ z ²²⁸³ Tamary, a ¹¹⁶¹ Fares ⁵³²⁹ zrodził ¹⁰⁸⁰ Esroma, a ²⁰⁷⁴ Esrom ¹¹⁶¹ zrodził ²⁰⁷⁴ Arama, **4** ¹¹⁶¹ a ⁶⁸⁹ Aram
¹⁰⁸⁰ zrodził ²⁸⁴ Aminadaba, a ¹¹⁶¹ Aminadab ²⁸⁴ zrodził ¹⁰⁸⁰ Naassona, a ³⁴⁷⁶ Naasson ¹¹⁶¹ zrodził ³⁴⁷⁶ Salmona,
⁴⁵³³ **5** ¹¹⁶¹ a ⁴⁵³³ Salmon ¹⁰⁸⁰ zrodził ¹⁵³⁷ Booza z ⁴⁴⁷⁷ Rahab, a ¹¹⁶¹ Booz ¹⁰⁰³ zrodził ⁵⁶⁰¹ Jobeda
¹⁵³⁷ z ⁴⁵⁰³ Rut, a ¹¹⁶¹ Jobed ⁵⁶⁰¹ zrodził ¹⁰⁸⁰ Jesaja, **6** ¹¹⁶¹ a ²⁴²¹ Jesaj ¹⁰⁸⁰ zrodził ¹¹³⁸ Dawida – króla,
¹¹⁶¹ a ¹¹³⁸ Dawid – król ⁹³⁵ zrodził ¹⁰⁸⁰ Salomona z ⁴⁶⁷² tej, (która należała do) ¹⁵³⁷ Uriasza,
¹¹⁶¹ **7** ¹¹⁶¹ a ⁴⁶⁷² Salomon ¹⁰⁸⁰ zrodził ⁴⁴⁹⁷ Roboama, a ¹¹⁶¹ Roboam ⁴⁴⁹⁷ zrodził ¹⁰⁸⁰ Abiasa, a ⁷ Abias
¹⁰⁸⁰ zrodził ⁷⁶⁰ Asafa, **8** ¹¹⁶¹ a ⁷⁶⁰ Asaf ¹⁰⁸⁰ zrodził ²⁴⁹⁸ Jozafata, a ¹¹⁶¹ Jozafat ²⁴⁹⁸ zrodził ¹⁰⁸⁰ Jorama,
¹¹⁶¹ a ²⁴⁹⁶ Joram ¹⁰⁸⁰ zrodził ³⁶⁰⁴ Ozjasza, **9** ¹¹⁶¹ a ³⁶⁰⁴ Ozjasz ¹⁰⁸⁰ zrodził ²⁴⁸⁸ Joatama, a ¹¹⁶¹ Joatam
¹⁰⁸⁰ zrodził ⁸⁸¹ Achaza, a ¹¹⁶¹ Achaz ⁸⁸¹ zrodził ¹⁰⁸⁰ Ezechiasza, **10** ¹¹⁶¹ a ¹⁴⁷⁸ Ezechiasz ¹⁰⁸⁰ zrodził
³¹²⁸ Manassesza, a ¹¹⁶¹ Manasses ³¹²⁸ zrodził ¹⁰⁸⁰ Amona, a ³⁰⁰ Amon ¹¹⁶¹ zrodził ³⁰⁰ Jozjasza,
¹¹⁶¹ **11** ¹¹⁶¹ a ²⁵⁰² Jozjasz ¹⁰⁸⁰ zrodził ²⁴²³ Jechoniasza oraz ²⁵³² braci jego ⁸⁰ w ⁸⁴⁶ czasie ¹⁹⁰⁹ przesiedlenia ³³⁵⁰
⁸⁹⁷ (do) Babilonu, **12** ¹¹⁶¹ a ³³²⁶ po ³³⁵⁰ przesiedleniu ⁸⁹⁷ (do) Babilonu ²⁴²³ Jechoniasz ¹⁰⁸⁰ zrodził
⁴⁵²⁸ Salatiela, a ¹¹⁶¹ Salatiel ⁴⁵²⁸ zrodził ¹⁰⁸⁰ Zorobabela, **13** ¹¹⁶¹ a ²²¹⁶ Zorobabel ¹⁰⁸⁰ zrodził ¹⁰ Abiuda,
¹¹⁶¹ a ¹⁰ Abiud ¹⁰⁸⁰ zrodził ¹⁶⁶² Eliakima, a ¹¹⁶¹ Eliakim ¹⁶⁶² zrodził ¹⁰⁸⁰ Azora, **14** ¹¹⁶¹ a ¹⁰⁷ Azor
¹⁰⁸⁰ zrodził ⁴⁵²⁴ Sadoka, a ¹¹⁶¹ Sadok ¹⁰⁸⁰ zrodził ⁸⁸⁵ Achima, a ¹¹⁶¹ Achim ⁸⁸⁵ zrodził ¹⁰⁸⁰ Eliuda,
¹¹⁶¹ **15** ¹¹⁶¹ a ¹⁶⁶⁴ Eliud ¹⁰⁸⁰ zrodził ¹⁶⁴⁸ Eleazara, a ¹¹⁶¹ Eleazar ¹⁶⁴⁸ zrodził ¹⁰⁸⁰ Mattana, a ³¹⁵⁷ Mattan
¹⁰⁸⁰ zrodził ²³⁸⁴ Jakuba, **16** ¹¹⁶¹ a ²³⁸⁴ Jakub ¹⁰⁸⁰ zrodził ²⁵⁰¹ Józefa, męża Marii, z ⁴³⁵ której
¹⁰⁸⁰ został ²⁴²⁴ zrodzony ³⁰⁰⁴ Jezus, nazywany Chrystusem. **17** ⁵⁵⁴⁷ Wszystkich ³⁹⁵⁶ więc ³⁷⁶⁷ pokoleń ¹⁰⁷⁴
⁵⁷⁵ od ¹¹ Abrahama ²¹⁹³ do ¹¹³⁸ Dawida – ¹⁰⁷⁴ pokoleń ¹¹⁸⁰ czternaście, i ²⁵³² od ⁵⁷⁵ Dawida ¹¹³⁸ do
³³⁵⁰ przesiedlenia ⁸⁹⁷ (do) Babilonu – ¹⁰⁷⁴ pokoleń ¹¹⁸⁰ czternaście, i ²⁵³² od ⁵⁷⁵ przesiedlenia ³³⁵⁰
⁸⁹⁷ (do) Babilonu ²¹⁹³ do ⁵⁵⁴⁷ Chrystusa – ¹⁰⁷⁴ pokoleń ¹¹⁸⁰ czternaście. **18** ¹¹⁶¹ A ¹⁰⁸³ narodzenie
²⁴²⁴ Jezusa ⁵⁵⁴⁷ Chrystusa ²²⁵⁸ było ³⁷⁷⁹ takie: ¹⁰⁶³ ponieważ ³³⁸⁴ matka ⁸⁴⁶ jego, ³¹³⁷ Maria, ³⁴²³ będąc zaślubiona

Józefowi, ²⁵⁰¹ wcześniej, zanim ⁴²⁵⁰ [-] ²²²⁸ się ⁴⁹⁰⁵ oni ⁸⁴⁶ zeszli, ⁴⁹⁰⁵ znalazła się ²¹⁴⁷ tą, ²¹⁹² która ma
 (dziecko) w ¹⁷²² łonie ¹⁰⁶⁴ za sprawą ¹⁵³⁷ Ducha Świętego, ⁴¹⁵¹ **19** ⁴⁰ a ¹¹⁶¹ Józef, ²⁵⁰¹ jej mąż, ⁸⁴⁶ będąc ⁴³⁵ prawdliwym ⁵⁶⁰⁷ i ¹³⁴² nie chcąc ²⁵³² jej wystawić ³³⁶¹ na pośmiewisko, ²³⁰⁹ chciał ⁸⁴⁶ potajemnie
ją uwolnić, ²⁹⁷⁷ **20** ⁸⁴⁶ a ⁶³⁰ (gdy) ¹¹⁶¹ on to obmyślił, ⁸⁴⁶ oto anioł Pana ⁵³¹⁶ ukazał się ⁸⁴⁶ mu
podczas snu, ²⁵⁹⁶ mówiąc: ³⁶⁷⁷ Józefie, ³⁰⁰⁴ synu Dawida, ²⁵⁰¹ nie ⁵²⁰⁷ bój się ¹¹³⁸ wziąć ³³⁶¹ (do siebie) ⁵³⁹⁹ Marii, ³⁸⁸⁰ twojej żony, ³¹³⁷ ponieważ ⁴⁶⁷⁵ to, co w ¹¹³⁵ niej, ¹⁰⁶³ zrodzone jest ³⁵⁸⁸ za sprawą ¹⁷²² Ducha ⁴¹⁵¹ Świętego; ²⁰⁷⁶ **21** ⁴⁰ i ⁵⁰⁸⁸ urodzi syna, ⁵²⁰⁷ i ²⁵³² nazwiesz go imieniem Jezus, ²⁴²⁴ ponieważ
On wybawi lud swój od ich grzechów. ¹⁰⁶³ **22** ⁸⁴⁶ A ⁵¹²⁴ to wszystko stało się, ³⁶⁵⁰ aby ¹⁰⁹⁶ wypełniło się ²⁴⁴³ to, co ⁴¹³⁷ zostało powiedziane ³⁵⁸⁸ poprzez Pana ¹²²³ za pośrednictwem
proroka, mówiącego: ⁴³⁹⁶ **23** ³⁰⁰⁴ Oto panna „będzie mieć ²⁴⁰⁰ w łonie” ³⁹³³ i ²¹⁹² urodzi syna, ¹⁷²² i ¹⁰⁶⁴ nazwą go imieniem ²⁵³² Emmanuel, ⁵⁰⁸⁸ co jest tłumaczone: ⁵²⁰⁷ razem z nami Bóg.
24 ¹¹⁶¹ A ²⁵⁰¹ Józef, ¹³²⁶ obudziwszy się ⁵⁷⁵ ze snu, ⁵²⁵⁸ uczynił, ⁴¹⁶⁰ jak nakazał mu anioł Pana, ⁵⁶¹³ i ⁴³⁶⁷ przyjął swoją żonę, ⁸⁴⁶ **25** ³² i ²⁹⁶² nie poznawał jej, ²⁵³² aż ³⁸⁸⁰ [-] ¹¹³⁵ urodziła syna swego
pierworodnego; ⁴⁴¹⁶ i ²⁵³² nazwał go imieniem Jezus. ²⁵⁶⁴ ⁸⁴⁶ ³⁶⁸⁶ ²⁴²⁴

2 ¹¹⁶¹ **1** ¹⁰⁸⁰ A ²⁴²⁴ kiedy Jezus ¹⁰⁸⁰ urodził się ¹⁷²² w Betlejem, ⁹⁶⁵ w Judei, ²⁴⁴⁹ za dni Heroda – ¹⁷²² króla, ²²⁵⁰ oto magowie ze wschodu ²²⁶⁴ przybyli do Jerozolimy, ⁹³⁵ **2** ²⁴⁰⁰ mówiąc: ³⁰⁰⁴ Gdzie ⁴²²⁶ się znajduje ²⁰⁷⁶ (ten) narodzony król Judejczyków? ⁵⁰⁸⁸ Zobaczyliśmy bowiem jego ⁹³⁵ gwiazdę ¹⁴⁹² na wschodzie ¹⁰⁶³ i ⁸⁴⁶ przyszliśmy ⁷⁹² oddać mu pokłon. ¹⁷²² **3** ³⁹⁵ A ²⁵³² gdy ²⁰⁶⁴ (to) ⁴³⁵² usłyszał król Herod, ⁸⁴⁶ przestraszył się, ⁴³⁵² a ¹¹⁶¹ razem z nim ¹⁹¹ cała Jerozolima. ⁴³⁵²

4 ²⁵³² I ⁴⁸⁶³ zebrawszy wszystkich arcykapłanów ³⁹⁵⁶ i ⁷⁴⁹ znawców Pisma ²⁵³² (spośród) ¹¹²² ludu, ²⁹⁹² dowiadywał się ⁴⁴⁴¹ od nich, gdzie się rodzi ³⁸⁴⁴ Mesjasz. ⁸⁴⁶ **5** ⁴²²⁶ A ¹⁰⁸⁰ oni powiedzieli ⁵⁵⁴⁷ mu: w Betlejem, ¹¹⁶¹ w Judei, ³⁵⁸⁸ tak bowiem jest napisane ²⁰³⁶ przez proroka: ⁸⁴⁶ **6** ¹⁷²² I ⁹⁶⁵ ty, ²⁵³² o Betlejem, ⁴⁷⁷¹ ziemio Judy, ¹⁰⁹³ wcale nie jesteś ²⁴⁴⁸ najmniejsze spośród ³⁷⁶⁰ rzadców Judy, ¹⁴⁸⁸ ponieważ ¹⁶⁴⁶ z ¹⁷²² ciebie ²²³² wyjdzie ²⁴⁴⁸ rządzący, ¹⁰⁶³ który ¹⁵³⁷ paść będzie ⁴⁶⁷⁵ lud mój – Izraela. ¹⁸³¹ ²²³³ ³⁷⁴⁸ ⁴¹⁶⁵ ²⁹⁹² ³⁴⁵⁰ ²⁴⁷⁴

7 Wtedy Herod, potajemnie wezwawszy magów, dokładnie dowiedział się od nich (o) czasie ukazującej się gwiazdy. **8** I wysławszy ich do Betlejem, powiedział: dotrzyjcie, dokładnie wypytajcie o dziecko. A gdy (je) znajdziecie, oznajmijcie mi, żebym i ja przyszedł (i) oddał mu pokłon. **9** A oni, gdy wysłuchali króla, wyruszyli; a oto gwiazda, którą dostrzegli na wschodzie, wyprzedzała ich, aż przybyła (i) stanęła ponad (miejscem), gdzie było dziecko. **10** A gdy dostrzegli gwiazdę, uradowali się radością bardzo wielką. **11** I gdy przyszedli do domu, zobaczyli dziecko, razem z Marią, jego matką, i upadłszy, oddali mu pokłon, a otworzywszy swoje skarby, ofiarowali mu dary: złoto i kadzidło, i mirrę. **12** A gdy podczas snu otrzymali pouczenie, (aby) nie powracać do Heroda, poprzez inną drogę odeszli na swoje terytorium. **13** A gdy oni odeszli, oto anioł Pana ukazał się podczas snu Józefowi, mówiąc: powstań, weź dziecko i jego matkę, i uciekaj do Egiptu, i bądź tam, aż [-] ci powiem. Zamierza bowiem Herod odszukać dziecko, (żeby) je stracić. **14** A on, gdy powstał, wziął nocą to dziecko oraz jego matkę i odszedł do Egiptu. **15** I był tam aż do końca (życia) Heroda, aby wypełniło się to, co zostało powiedziane przez Pana za pośrednictwem proroka, mówiącego: z Egiptu wywołałem syna mego. (Oz 11:1) **16** Wtedy Herod, gdy dostrzegł, że został wyszydzony przez magów, bardzo się rozgniewał i posławszy (swoich ludzi), zgładził wszystkich chłopców w Betlejem oraz we wszelkich jego granicach, od dwulatków (począwszy) oraz poniżej (tego wieku), zgodnie z czasem, (o) którym dokładnie się dowiedział od magów. **17** Wtedy wypełniło się (to, co) zostało powiedziane przez proroka Jeremiasza, mówiącego: **18** W Rama był słyszany głos: lament i płacz, i wielkie narzekanie; Rachel oplakuje

swoje dzieci i nie chce zostać pocieszona, ponieważ (ich już) nie ma.
 (Jr 31:15) **19** A gdy Herod doszedł do końca (życia), oto anioł Pana poprzez
 sen ukazał się Józefowi w Egipcie, **20** mówiąc: Powstań, weź dziecko
 i jego matkę i wyrusz do ziemi Izraela. Umarli bowiem ci, którzy
 szukają duszy dziecka. **21** A On, gdy powstał, wziął dziecko i jego
 matkę, i przybył do ziemi Izraela. **22** Ale gdy usłyszał, że Archelaos
 jest królem w Judei – zamiast Heroda, swojego ojca – przestraszył się
 tam wejść; a otrzymawszy pouczenie podczas snu, odszedł ku obszarom
 Galilei. **23** A gdy (tam) przybył, zamieszkał w mieście, zwanym Nazaret,
 aby wypełniło się to, co zostało powiedziane za pośrednictwem proroków, że
 będzie nazwany Nazarejczykiem.

3 **1** A w owe dni przybył Jan Chrzciciel, który głosił na pustkowiu
 Judei **2** i mówił: zmieniajcie myślenie, ponieważ zbliżyło się królestwo
 niebios. **3** Jest on bowiem przepowiedziany przez proroka Izajasza,
 który mówi: Głos wołającego na pustkowiu: przygotujcie drogę Pana;
 prostymi czyncie Jego ścieżki. **4** Sam zaś Jan miał swe odzienie z sierści
 wielbłąda oraz skórzany pas wokół swoich bioder, a pokarmem
 jego była szarańcza i dziki miód. **5** Wtedy wychodziła do niego
 Jerozolima i cała Judea, i cała sąsiednia okolica Jordanu;
6 i byli zanurzani przez niego w Jordanie – ci, którzy wyznawali
 swoje grzechy. **7** A gdy dostrzegł licznych faryzeuszów i saduceuszów,
 przychodzących do (dokonywanego przez) niego zanurzenia, powiedział im:
 potomstwo żmij, kto wam pokazał, jak uciec od mającego nadejść gniewu?
8 Zrodźcie zatem owoc, godny zmiany myślenia. **9** I nie sądzcie, że słuszne
 (jest) mówić wobec siebie: mamy ojca – Abrahama, gdyż mówię wam, że

²³¹⁶ Bóg ¹⁴¹⁰ jest w stanie ¹⁵³⁷ z ⁵¹³⁰ tych ³⁰³⁷ kamieni ¹⁴⁵³ wzbudzić ⁵⁰⁴³ dzieci ¹¹ Abrahamowi. **10** ¹¹⁶¹ Ale
²²³⁵ już ²⁵³² właśnie ⁵¹³ i ⁴³¹⁴ siekiera ⁴⁴⁹¹ do korzenia ¹¹⁸⁶ drzew ²⁷⁴⁹ jest ³⁹⁵⁶ przystawiona. ³⁷⁶⁷ Każde ¹¹⁸⁶ więc
³³⁶¹ drzewo, ⁴¹⁶⁰ które ²⁵⁷⁰ nie ²⁵⁹⁰ rodzi ¹⁵⁸¹ dobrego ²⁵³² owocu, ⁹⁰⁶ zostaje ¹⁵¹⁹ wycięte ³³⁴¹ i ¹⁵¹⁹ wrzucane
⁴⁴⁴² w ¹⁴⁷³ ogień. **11** ³³⁰³ Ja ⁵²⁰⁹ [-] ⁹⁰⁷ was ¹⁷²² zanurzam ⁵²⁰⁴ w ¹⁵¹⁹ wodzie ³³⁴¹ ku ¹¹⁶¹ zmianie ³⁵⁸⁸ myślenia,
²⁰⁶⁴ ale ³⁶⁹⁴ ten, ³⁴⁵⁰ który ²⁰⁷⁶ przychodzi ²⁴⁷⁸ za mną, ³⁴⁵⁰ jest ³⁷⁵⁶ potężniejszy ¹⁵¹⁰ ode mnie; ²⁴²⁵ nie ³⁷³⁹ jestem ⁵²⁶⁶ dostatecznie ⁹⁴¹ ważny, ⁸⁴⁶ (by) ⁵²⁰⁹ mu ⁹⁰⁷ sandały ¹⁷²² podnieść. ⁴¹⁵¹ On ⁴⁰ was ³⁷³⁹ zanurzy ⁴⁴²⁵ w ¹⁷²² Duchu ⁸⁴⁶ Świętym **12** ⁵⁴⁹⁵ którego ²⁵³² szufla ¹²⁴⁵ do odwiewania ⁸⁴⁶ jest ¹⁵¹⁹ w jego ⁵⁹⁶ rękę; ¹¹⁶¹ i ⁸⁹² oczyści
²⁶¹⁸ swoje ⁷⁶² klepisko, ⁴⁴⁴² i ⁷⁶² zbierze ⁵¹¹⁹ swą ³⁸⁵⁴ pszenicę ²⁴²⁴ do magazynu, ²⁶¹⁸ zaś ⁷⁶² plewy ⁵¹¹⁹ spali ³⁸⁵⁴ w ²⁴²⁴ ogniu, ⁵¹¹⁹ niemożliwym ³⁸⁵⁴ do ugaszenia. **13** ⁵¹¹⁹ Wtedy ³⁸⁵⁴ przybył ²⁴²⁴ Jezus
⁵⁷⁵ z ¹⁰⁵⁶ Galilei ¹⁹⁰⁹ nad ²⁴⁴⁶ Jordan ⁴³¹⁴ do ²⁴⁹¹ Jana, ⁹⁰⁷ by ⁵²⁵⁹ dać ⁸⁴⁶ się ⁹⁰⁷ przez ¹¹⁶¹ niego ²⁴⁹¹ zanurzyć. **14** ¹¹⁶¹ Zaś ²⁴⁹¹ Jan
¹²⁵⁴ powstrzymywał ⁸⁴⁶ go, ³⁰⁰⁴ mówiąc: ¹⁴⁷³ ja ²¹⁹² mam ⁵⁵³² potrzebę, ⁹⁰⁷ (by) ⁵²⁵⁹ być ⁹⁰⁷ zanurzonym ⁵²⁵⁹ przez
⁴⁶⁷⁵ ciebie, ²⁵³² a ⁴⁷⁷¹ ty ²⁰⁶⁴ przychodzisz ⁴³¹⁴ do ³¹⁶⁵ mnie? **15** ¹¹⁶¹ A ²⁴²⁴ Jezus, ⁶¹¹ odpowiadając, ²⁰³⁶ powiedział
⁴³¹⁴ do ⁸⁴⁶ niego: ⁸⁶³ dopuść ⁷³⁷ teraz, ³⁷⁷⁹ tak ¹⁰⁶³ bowiem ⁴²⁴¹ stosowne ²⁰⁷⁶ jest ⁴¹³⁷ wypełnić ²²⁵⁴ nam ³⁹⁵⁶ wszelką
¹³⁴³ sprawiedliwość. ⁵¹¹⁹ Wtedy ⁸⁴⁶ go ⁸⁶³ dopuścił. **16** ²⁴²⁴ Jezus ²⁵³² zaś, ⁹⁰⁷ gdy ⁹⁰⁷ został ⁹⁰⁷ zanurzony,
²¹¹⁷ natychmiast ³⁰⁵ wyszedł ⁵⁷⁵ z ⁵²⁰⁴ wody. ²⁵³² I ²⁴⁰⁰ oto ⁴⁵⁵ otwarte ⁸⁴⁶ zostały ³⁷⁷² mu ³⁷⁷² niebiosa
²⁵³² i ¹⁴⁹² dostrzegł ⁴¹⁵¹ ducha ²³¹⁶ Boga, ²⁵⁹⁷ zstępującego ⁵⁶¹⁶ jak ⁴⁰⁵⁸ gdyby ²⁵³² gołąb ²⁰⁶⁴ i ²⁰⁶⁴ przychodzącego
¹⁹⁰⁹ na ⁸⁴⁶ niego. **17** ²⁵³² I ²⁴⁰⁰ oto ⁵⁴⁵⁶ głos ¹⁵³⁷ z ³⁷⁷² nieba ³⁰⁰⁴ mówił: ³⁷⁷⁸ Ten ²⁰⁷⁶ jest ³⁴⁵⁰ moim ²⁷ umiłowanym ⁵²⁰⁷ synem,
¹⁷²² w ³⁷³⁹ którym ²¹⁰⁶ mam ²¹⁰⁶ upodobanie.

4 ⁵¹¹⁹ ¹ Wtedy ²⁴²⁴ Jezus ³²¹ został ¹⁵¹⁹ wyprowadzony ²⁰⁴⁸ na ⁵²⁵⁹ pustkowie ⁴¹⁵¹ przez ⁴¹⁵¹ ducha, ⁴¹⁵¹ (by)
³⁹⁸⁵ poddawany ⁵²⁵⁹ próbie ¹²²⁸ przez ²⁵³² diabła. **2** ²⁵³² I ³⁵²² gdy ⁵⁰⁶² przepościł ²²⁵⁰ czterdzieści ²²⁵⁰ dni
²⁵³² i ⁵⁰⁶² czterdzieści ³⁵⁷¹ nocy, ⁵³⁰⁵ wreszcie ³⁹⁸³ odczuł ²⁵³² głód. **3** ²⁵³² I ⁴³³⁴ gdy ³⁹⁸⁵ poddający ³⁹⁸⁵ próbie
⁴³³⁴ podszedł ⁸⁴⁶ do ²⁰³⁶ niego, ¹⁴⁸⁷ powiedział: ¹⁴⁸⁸ jeżeli ⁵²⁰⁷ jesteś ²³¹⁶ synem ²⁰³⁶ Boga ²⁴⁴³ powiedz, ²⁴⁴³ aby
³⁷⁷⁸ te ³⁰³⁷ kamienie ¹⁰⁹⁶ stały ⁷⁴⁰ się ¹¹⁶¹ chlebami. **4** ¹¹⁶¹ A ³⁵⁸⁸ on, ⁶¹¹ odpowiadając, ²⁰³⁶ powiedział:
¹¹²⁵ Jest ³⁷⁵⁶ napisane: ¹⁹⁰⁹ nie ³⁴⁴¹ z ⁷⁴⁰ powodu ⁴⁴⁴ samego ²¹⁹⁸ chleba ²³⁵ człowiek ²³⁵ będzie ²³⁵ żył, ²³⁵ lecz
¹⁹⁰⁹ z ³⁹⁵⁶ powodu ⁴⁴⁸⁷ każdego ¹⁶⁰⁷ słowa, ¹²²³ wychodzącego ⁴⁷⁵⁰ przez ²³¹⁶ usta ⁵¹¹⁹ Boga. **5** ⁵¹¹⁹ Wtedy ³⁸⁸⁰ wziął

846 1228 1519 40 4172 2532 2476 846 1909 4419 2411
 go diabeł do świętego miasta i postawił go na skraju świątyni
 6 2532 3004 846 1487 1488 5207 2316 906 4572 2736 1125
 i mówił mu: jeśli jesteś synem Boga, zrzuć się sam na dół, jest
 1063 1125 3754 846 32 1781 4012 4675 2532 1909
 bowiem napisane, że swym aniołom rozkaże odnośnie ciebie; i na
 5495 4571 142 3379 4350 4675 4228 4314 3037 2424 846
 rękach cię uniosą, abyś nie uderzył swą nogą o kamień. 7 Jezus mu
 5346 1125 3825 1125 3756 1598 2962
 powiedział: jest także napisane: nie będziesz wystawiał na próbę Pana,
 4675 2316 3880 846 3825 1228 1519 3029 5308 3735 2532 1166
 twego Boga. 8 Wziął go znów diabeł na bardzo wysoką górę i pokazał
 846 3956 932 2889 2532 846 1391 2532 3004 846 1325
 mu wszystkie królestwa świata oraz ich chwałę. 9 I powiedział mu: dam
 5023 3956 4671 1437 4098 4352 3427 4352 5119 2424
 to wszystko tobie, jeśli upadniesz (i) oddasz mi pokłon. 10 Wtedy Jezus
 3004 846 5217 3694 3450 4567 1063 1125 2962
 powiedział mu: odejdz ode mnie, szatanie, ponieważ jest napisane: Panu,
 4675 2316 4352 2532 846 3441 3000
 twemu Bogu, będziesz oddawał pokłon i jemu samemu będziesz służył.
 11 Wówczas opuścił go diabeł, a oto aniołowie podeszli i usługiwali
 846 1161 191 2424 191 3754 2491 3860 402 1519 1056
 mu. 12 A gdy Jezus usłyszał, że Jan został wydany, odszedł ku Galilei.
 13 I opuściwszy Nazaret, przybył (by) zamieszkać w Kafarnaum
 3864 1722 3725 2194 2532 3508 2443 4137
 nadmorskim, w granicach Zabulona i Neftalego, 14 aby wypełniło się
 3588 4483 1223 4396 2268 3004
 to, co zostało powiedziane za pośrednictwem proroka Izajasza, mówiącego:
 15 Ziemia Zabulona i ziemia Neftalego, droga morska po drugiej stronie
 2446 1056 1484 2992 2521 1722 4655 3708 3173
 Jordanu, Galilea narodów. 16 Lud, siedzący w ciemności, ujrzał wielkie
 5457 2532 846 2521 1722 5561 2532 4639 2288 393 5457
 światło, a im, osiadłym w krainie i cieniu śmierci, wzeszło światło.
 17 Od wtedy Jezus zaczął głosić i mówić: zmieniajcie myślenie, gdyż
 1448 932 3772 4043 1161 3844 2281 1056
zbliżyło się królestwo niebios. 18 Idąc zaś wzdłuż morza Galilejskiego,
 1492 1417 80 4613 3004 4074 2532 406
 dostrzegł dwóch braci: Szymona, nazywanego Piotrem, oraz Andrzeja,
 846 80 906 293 1519 2281 2258 1063 231
 jego brata, zarzucających niewód w morze. Byli bowiem rybakami.
 19 I powiedział im: choďte za mną, a uczynię was rybakami ludzi.
 20 A oni, natychmiast zostawiwszy sieci, poszli za nim. 21 I gdy przeszedł
 1564 4260 1492 1417 243 80 2385 3588
 stamtąd dalej, dostrzegł dwóch innych braci: Jakuba, (syna) owego

Zebedeusza²¹⁹⁹ i²⁵³² Jana, jego²⁴⁹¹ brata, (jak)⁸⁴⁶ w⁸⁰ łodzi¹⁷²² z⁴¹⁴³ ojcem³³²⁶ swym,³⁹⁶²
 Zebedeuszem,²¹⁹⁹ przygotowywali²⁶⁷⁵ swoje⁸⁴⁶ sieci.¹³⁵⁰ I²⁵³² wezwał²⁵⁶⁴ ich.⁸⁴⁶ **22** Oni³⁵⁸⁸
 zaś¹¹⁶¹ natychmiast,²¹¹² zostawiwszy⁸⁶³ łódź⁴¹⁴³ i²⁵³² ojca³⁹⁶² swego,⁸⁴⁶ zaczęli iść za¹⁹⁰ nim.⁸⁴⁶
23 I²⁵³² obchodził⁴⁰¹³ Jezus²⁴²⁴ całą³⁶⁵⁰ Galileę,¹⁰⁵⁶ ucząc¹³²¹ w¹⁷²² ich⁸⁴⁶ synagogach,⁴⁸⁶⁴ i²⁵³² głosił²⁷⁸⁴
 dobrą²⁰⁹⁸ nowinę⁹³² królestwa,²⁵³² i²³²³ uzdrawiał³⁹⁵⁶ wszelką³⁵⁵⁴ chorobę²⁵³² i³⁹⁵⁶ każdą³¹¹⁹ niemoc
 wśród¹⁷²² ludzi.²⁹⁹² **24** I²⁵³² rozeszła się⁵⁶⁵ wieść¹⁸⁹ o⁸⁴⁶ nim¹⁵¹⁹ po³⁶⁵⁰ całej⁴⁹⁴⁷ Syrii²⁵³² i⁴³⁷⁴ znosił
 mu⁸⁴⁶ wszystkich,³⁹⁵⁶ źle²⁵⁶⁰ się²¹⁹² mających,⁴⁹¹² przyciśniętych⁴¹⁶⁴ rozmaitymi³⁵⁵⁴ chorobami
 i²⁵³² męczarniami,⁹³¹ i²⁵³² opętanych,¹¹³⁹ i²⁵³² epileptyków,⁴⁵⁸³ i²⁵³² sparaliżowanych,³⁸⁸⁵
 i²⁵³² uzdrowił²³²³ ich.⁸⁴⁶ **25** I²⁵³² szły za¹⁹⁰ nim⁸⁴⁶ liczne⁴¹⁸³ tłumy³⁷⁹³ z⁵⁷⁵ Galilei¹⁰⁵⁶ i²⁵³² Dekapolis,¹¹⁷⁹
 i²⁵³² Jerozolimy,²⁴¹⁴ i²⁵³² Judei,²⁴⁴⁹ i²⁵³² z⁴⁰⁰⁸ drugiej²⁴⁴⁶ strony²⁴⁴⁶ Jordanu.

5 ¹ ¹¹⁶¹ Gdy¹⁴⁹² zobaczył³⁷⁹³ tłumy,³⁰⁵ wszedł¹⁵¹⁹ na³⁷³⁵ górę.²⁵³² I²⁵²³ gdy⁸⁴⁶ sam²⁵²³ usiadł,
podeszli do⁴³³⁴ niego⁸⁴⁶ jego⁸⁴⁶ uczniowie.³¹⁰¹ ² I⁴⁵⁵ otworzywszy⁴⁷⁵⁰ usta⁸⁴⁶ swoje,¹³²¹ ucył
 ich,⁸⁴⁶ mówiąc:³⁰⁰⁴ ³ Szczęśliwi³¹⁰⁷ ubodzy⁴⁴³⁴ duchem,⁴¹⁵¹ ponieważ³⁷⁵⁴ ich⁸⁴⁶ jest²⁰⁷⁶ królestwo⁹³²
 niebios.³⁷⁷² ⁴ Szczęśliwi³¹⁰⁷ smucący się,³⁹⁹⁶ bo³⁷⁵⁴ oni⁸⁴⁶ będą pocieszeni.³⁸⁷⁰ ⁵ Szczęśliwi³¹⁰⁷
 łagodni,⁴²³⁹ ponieważ³⁷⁵⁴ oni⁸⁴⁶ odziedziczą²⁸¹⁶ ziemię.¹⁰⁹³ ⁶ Szczęśliwi³¹⁰⁷ odczuwający głód³⁹⁸³
 sprawiedliwości¹³⁴³ i²⁵³² pragnący¹³⁷² (jej), bo³⁷⁵⁴ oni⁸⁴⁶ będą nakarmieni.⁵⁵²⁶ ⁷ Szczęśliwi³¹⁰⁷
 litościwi,¹⁶⁵⁵ ponieważ³⁷⁵⁴ oni⁸⁴⁶ litości dostąpią.¹⁶⁵³ ⁸ Szczęśliwi³¹⁰⁷ czyści²⁵¹³ sercem,²⁵⁸⁸ bo³⁷⁵⁴ oni⁸⁴⁶
 zobaczą³⁷⁰⁰ Boga.²³¹⁶ ⁹ Szczęśliwi³¹⁰⁷ pokój czyniący,¹⁵¹⁸ bo³⁷⁵⁴ oni⁸⁴⁶ będą nazwani²⁵⁶⁴ synami⁵²⁰⁷
 Boga.²³¹⁶ ¹⁰ Szczęśliwi³¹⁰⁷ prześladowani z powodu¹³⁷⁷ sprawiedliwości,¹⁷⁵² ponieważ¹³⁴³ ich³⁷⁵⁴
 jest⁸⁴⁶ królestwo²⁰⁷⁶ niebios.⁹³² ¹¹ Szczęśliwi³⁷⁷² jesteście,³¹⁰⁷ gdy²⁰⁷⁵ robią wam wyrzuty,³⁷⁵²
 i²⁵³² prześladują,¹³⁷⁷ i²⁵³² mówią²⁰³⁶ wszelkie³⁹⁵⁶ złe⁴¹⁹⁰ słowa⁴⁴⁸⁷ przeciwko²⁵⁹⁶ wam,⁵²¹⁶ kłamiąc⁵⁵⁷⁴
 z¹⁷⁵² powodu¹⁷⁰⁰ mnie.¹² Radujcie się⁵⁴⁶³ i²⁵³² niezmiernie się cieszcie,²¹ ponieważ³⁷⁵⁴
 zapłata³⁴⁰⁸ wasza⁵²¹⁶ wielka⁴¹⁸³ w¹⁷²² niebiosach.³⁷⁷² Tak³⁷⁷⁹ bowiem¹⁰⁶³ prześladowali¹³⁷⁷ proroków⁴³⁹⁶
 przed⁴²⁵³ wami.⁵²¹⁶ ¹³ Wy²⁰⁷⁵ jesteście²¹⁷ solą¹⁰⁹³ ziemi.¹⁴³⁷ Gdyby¹¹⁶¹ zaś²¹⁷ sól³⁴⁷¹ stała³⁴⁷¹ się³⁴⁷¹ bezużyteczna,
 [-] czym będzie¹⁷²² posolona?⁵¹⁰¹ Na²³³ nic¹⁵¹⁹ się³⁷⁶² już²⁴⁸⁰ (nie)²⁰⁸⁹ przydaje.²⁴⁸⁰ Czy¹⁴⁸⁷ nie³³⁶¹ (na)

wyrzucenie na zewnątrz i zdeptanie przez ludzi? **14** Wy jesteście światłem
 świata. Nie jest w stanie ukryć się miasto, położone na górze. **15** I nie
 zapala (nikt) lampy, [-] umieszczając ją pod korcem, lecz na podstawie;
 i świeci wszystkim w domu. **16** Tak niech rozświeci się wasze światło
 przed ludźmi, aby dostrzegli wasze piękne czyny i uwielbili Ojca waszego
 w niebiosach. **17** Nie sądźcie, że przyszedłem zniszczyć Torę lub Proroków.
 Nie przyszedłem zniszczyć, lecz wypełnić. **18** Zaprawdę bowiem mówię wam:
 aż do [-] przeminienia nieba i ziemi, jedna jota lub jedna kreska nie [-]
 przeminie z Tory, aż [-] wszystko się stanie. **19** Gdyby więc ktoś rozwiązał
 jedno z tych najmniejszych przykazań i uczył tak ludzi, najmniejszym
 będzie nazwany w królestwie niebios. Kto zaś [-] by czynił i uczył, ten
 wielkim będzie nazwany w królestwie niebios. **20** Albowiem mówię wam,
 że jeśli by wasza sprawiedliwość nie była pełniejsza, była pełniejsza, (niż)
 znawców Pisma i faryzeuszów, nie [-] wejdziecie do królestwa niebios.
21 Słyszeliście, że powiedziano przodkom: nie będziesz zabijał, a kto (by)
 [-] zabił, podlegać będzie sądowi. **22** Ja zaś mówię wam, że każdy, kto
 się gniewa bez powodu (na) brata swego, podlegać będzie sądowi. A kto
 [-] by powiedział swemu bratu: „pusta głowo”, podlegać będzie sanhedrynowi.
 A kto [-] by powiedział: „bezbożniku”, podlegać będzie [-] ogniowi Gehenny.
23 Jeśli więc przyniesiesz dar swój na ołtarz i tam przypomnisz sobie,
 że twój brat ma coś przeciwko tobie, **24** pozostaw tam dar swój przed
 ołtarzem, i idź najpierw pojednać się ze swoim bratem, a wtedy przyjdź,
 przynosząc dar swój. **25** Odmień relacje Odmień relacje z przeciwnikiem
 swoim szybko, dopóki [-] jesteś z nim w drodze, aby przeciwnik nie wydał
 cię sędziemu, a sędzia wydałby cię podwładnemu, i wrzucono by cię do

więzienia. ⁵⁴³⁸ **26** ²⁸¹ Zaprawdę powiadam ci: ³⁰⁰⁴ Nie ⁴⁶⁷¹ [-] ³⁷⁵⁶ wyjdiesz stamtąd, ³³⁶¹ dopóki ¹⁸³¹ [-] ¹⁵⁶⁴ ²¹⁹³ ³⁰²
 nie oddasz ⁵⁹¹ ostatniej ²⁰⁷⁸ czwartej ²⁸³⁵ części asa. **27** ¹⁹¹ Słyszeliście, ³⁷⁵⁴ że ⁴⁴⁸³ powiedziano ³⁷⁵⁶ Nie
 cudzołóż. **28** ³⁴³¹ Ale ¹¹⁶¹ ja ¹⁴⁷³ wam ⁵²¹³ mówię, ³⁰⁰⁴ że ³⁷⁵⁴ każdy, ³⁹⁵⁶ kto ⁹⁹¹ patrzy ¹¹³⁵ na ⁴³¹⁴ kobietę, ⁸⁴⁶ aby ¹⁹³⁷ jej ²²³⁵ ³⁴³¹ ⁸⁴⁶ ³⁴³¹ ¹⁷²² ⁸⁴⁶ ²⁵⁸⁸ ²⁹ ¹¹⁶¹ ¹⁴⁸⁷ ⁴⁶⁷⁵
 pożądać, ¹¹⁸⁸ już ³⁷⁸⁸ ⁴⁶²⁴ ⁴⁵⁷¹ ¹⁸⁰⁷ ⁸⁴⁶ ²⁵³² ⁹⁰⁶ ⁵⁷⁵ ⁴⁶⁷⁵ ⁴⁸⁵¹ ¹⁰⁶³ ⁴⁸⁵¹ ⁴⁶⁷¹ ²⁴⁴³ ⁶²² ¹⁵²⁰
z dała od siebie. Pożytecznie bowiem jest dla ciebie, aby stracić jeden
z twoich członków, a nie (żeby) całe twoje ciało było wrzucone do Gehenny.
30 ²⁵³² ¹⁴⁸⁷ ⁴⁶⁷⁵ ¹¹⁸⁸ ⁵⁴⁹⁵ ⁴⁶²⁴ ⁴⁵⁷¹ ¹⁵⁸¹ ⁸⁴⁶ ²⁵³² ⁹⁰⁶ ⁵⁷⁵ ⁴⁶⁷⁵ ⁴⁸⁵¹ ¹⁰⁶³ ⁴⁸⁵¹ ⁴⁶⁷¹
 A jeżeli twoja prawa ręka sprawia, że upadasz, sprawia, że upadasz,
wytnij ją i odrzuć z dała od siebie. Pożytecznie bowiem jest dla ciebie,
aby stracić jeden z twoich członków, a nie (żeby) całe twoje ciało
było wrzucone do Gehenny. **31** ⁴⁴⁸³ ¹¹⁶¹ ³⁷⁵⁴ ³⁷³⁹ ³⁰² ⁶³⁰ ⁸⁴⁶
 Powiedziano też, że kto by uwolnił swoją
żonę, niech jej da akt uwolnienia. **32** ¹¹⁶¹ ¹⁴⁷³ ⁵²¹³ ³⁰⁰⁴ ³⁷⁵⁴ ³⁷³⁹ ³⁰² ⁶³⁰
 Lecz ja wam mówię, że kto by uwolnił
swoją żonę – z wyjątkiem, gdy mowa o nierządzie – czyni ją cudzołożną.
33 ²⁵³² ¹⁴³⁷ ³⁷³⁹ ⁶³⁰ ¹⁰⁶⁰ ³⁴²⁹ ¹⁹¹ ³⁸²⁵
 A gdyby ktoś uwolnioną wziął za żonę – cudzołoży. ³⁷⁵⁴ ⁴⁴⁸³ ⁷⁴⁴ ³⁷⁵⁶ ¹⁹⁶⁴ ¹¹⁶¹ ⁵⁹¹
 że powiedziano przodkom: Nie będziesz fałszywie przysięgał, ale oddasz
Panu swe przysięgi. **34** ¹¹⁶¹ ¹⁴⁷³ ⁵²¹³ ³⁰⁰⁴ ³⁶⁵⁴ ³³⁶¹ ³⁶⁶⁰
 Ale ja wam mówię: W ogóle nie przysięgajcie –
ani na niebiosy, ponieważ są tronem Boga. **35** ³³⁸³ ¹⁷²² ¹⁰⁹³ ³⁷⁵⁴
 Ani na ziemię, ponieważ
jest podnóżkiem nóg jego. Ani na Jerozolimę, ponieważ jest miastem
wielkiego króla. **36** ³¹⁷³ ⁹³⁵ ³³⁸³ ¹⁷²² ⁴⁶⁷⁵ ²⁷⁷⁶ ³³⁸³ ³⁶⁶⁰ ³⁷⁵⁴ ³⁷⁵⁶
 Ani na swoją głowę nie będziesz przysięgał, ponieważ nie
jesteś w stanie jednego włosa uczynić białym albo czarnym. **37** ¹¹⁶¹ ⁵²¹⁶
 Ale wasza
mowa niech będzie: Tak – tak, nie – nie. A co ponadto, to od złego
pochodzi. **38** ²⁰⁷⁶ ¹⁹¹ ³⁷⁵⁴ ⁴⁴⁸³ ³⁷⁸⁸ ⁴⁷³ ³⁷⁸⁸ ²⁵³² ³⁵⁹⁹ ⁴⁷³ ³⁵⁹⁹
 Słyszeliście, że powiedziano: „Oko za oko” oraz „ząb za ząb”.
39 ¹¹⁶¹ ¹⁴⁷³ ⁵²¹³ ³⁰⁰⁴ ³³⁶¹ ⁴³⁶ ⁴¹⁹⁰ ²³⁵ ³⁷⁴⁸ ⁴⁴⁷⁴
 Ale ja wam mówię: Nie przeciwstawiajcie się złemu, ale jeśli ktoś uderzy
cię w prawy policzek, zwróć ku niemu i drugi. **40** ⁴⁵⁷¹ ¹⁹⁰⁹ ¹¹⁸⁸ ⁴⁶⁰⁰ ⁴⁷⁶² ⁸⁴⁶ ²⁵³² ²⁴³ ³⁵⁸⁸ ²³⁰⁹
 A temu, kto chce się
z tobą sądzić i wziąć twoją szatę spodnią, zostaw mu i szatę wierzchnią.

41 ²⁵³² I ³⁷⁴⁸ ktokolwiek ⁴⁵⁷¹ cię ²⁹ zmusza (do) ¹⁵²⁰ jednej ³⁴⁰⁰ mili, ⁵²¹⁷ przejdź ³³²⁶ z ⁸⁴⁶ nim ¹⁴¹⁷ dwie.
42 ³⁵⁸⁸ Temu, ⁴⁵⁷¹ kto ¹⁵⁴ cię ¹³²⁵ prosi, ²⁵³² daj, ³⁵⁸⁸ a ²³⁰⁹ od ⁵⁷⁵ tego, ⁴⁶⁷⁵ kto ¹¹⁵⁵ chce ²⁵ od ⁴⁶⁷⁵ ciebie ²⁵ pożyczyć,
³³⁶¹ nie ⁶⁵⁴ odwracaj ¹⁹¹ się. **43** ³⁷⁵⁴ Słyszeliście, ⁴⁴⁸³ że ²⁵ powiedziano: ⁴⁶⁷⁵ Będziesz ⁴¹³⁹ miłował ²⁵³² swego ⁴⁶⁷⁵ bliźniego, ²⁵³² a ⁴⁶⁷⁵ swego ²¹⁹⁰ nieprzyjaciela ³⁴⁰⁴ będziesz ¹¹⁶¹ nienawidził? **44** ¹⁴⁷³ A ⁵²¹³ ja ³⁰⁰⁴ wam ²⁵ mówię: ⁵²¹⁶ Miłujcie ²¹⁹⁰ waszych ²¹²⁷ nieprzyjaciół, ³⁵⁸⁸ błogosławcie ⁵²⁰⁹ tym, ²⁶⁷² którzy ²⁵⁷³ wam ⁴¹⁶⁰ zło ³⁵⁸⁸ rzeczą, ⁵²⁰⁹ dobrze ³⁴⁰⁴ czynicie ²⁵³² tym, ⁴³³⁶ którzy ⁵²²⁸ was ²⁵³² nienawidzą ⁴³³⁶ oraz ⁵²²⁸ módlcie ³⁵⁸⁸ się ⁵²⁰⁹ za ³⁵⁸⁸ tych, ⁵²⁰⁹ którzy ¹⁹⁰⁸ was ²⁵³² oczerniają ¹³⁷⁷ i ⁵²⁰⁹ prześladowają ³⁷⁰⁴ was, **45** ¹⁰⁹⁶ abyście ⁵²⁰⁷ stali ⁵²¹⁶ się ³⁹⁶² synami ¹⁷²² waszego ³⁷⁷² Ojca ³⁷⁵⁴ w ⁸⁴⁶ niebiosach. ²²⁴⁶ Ponieważ ³⁹³ jego ¹⁹⁰⁹ słońce ⁴¹⁹⁰ wschodzi ²⁵³² nad ⁹⁴ złymi ²⁵³² i ¹⁸ dobrymi, ²⁵³² i ¹⁰²⁶ deszcz ¹⁹⁰⁹ zsyła ¹³⁴² na ²⁵³² sprawiedliwych ⁹⁴ i ⁹⁴ niesprawiedliwych.
46 ¹⁴³⁷ Gdybyście ¹⁰⁶³ bowiem ²⁵ miłowali ³⁵⁸⁸ tych, ⁵²⁰⁹ którzy ²⁵ was ⁵¹⁰¹ miłują, ²¹⁹² jaką ³⁴⁰⁸ macie ³⁷⁸⁰ zapłatę? ⁴¹⁶⁰ Czy ⁸⁴⁶ nie ²⁵³² czynią ⁵⁰⁵⁷ tego ⁵⁰⁵⁷ także ⁵⁰⁵⁷ poborcy ⁵⁰⁵⁷ podatków? **47** ²⁵³² I ¹⁴³⁷ jeśli ⁷⁸² pozdrawiacie ³⁴⁴⁰ tylko ⁵²¹⁶ waszych ⁵³⁸⁴ przyjaciół, ⁵¹⁰¹ cóż ⁴⁰⁵³ ponadto ⁴¹⁶⁰ czynicie? ³⁷⁸⁰ Czy ⁴¹⁶⁰ nie ³⁷⁷⁹ czynią ⁵⁰⁵⁷ tego ⁵⁰⁵⁷ także ⁵⁰⁵⁷ poborcy ⁵⁰⁵⁷ podatków? **48** ⁵²¹⁰ Wy ³⁷⁶⁷ zatem ²⁰⁷¹ bądźcie ⁵⁰⁴⁶ doskonali, ⁵⁶¹⁸ jak ⁵⁰⁴⁶ doskonały ²⁰⁷⁶ jest ⁵²¹⁶ wasz ³⁹⁶² Ojciec, ³⁵⁸⁸ który ¹⁷²² jest ³⁷⁷² w ³⁷⁷² niebiosach.

6 ⁴³³⁷ ¹ ⁵²¹⁶ Pilnujcie ¹⁶⁵⁴ się, ³³⁶¹ (by) ⁴¹⁶⁰ waszego ¹⁷¹⁵ gestu ⁴⁴⁴ miłosierdzia ⁴⁴⁴ nie ⁴³¹⁴ czynić ⁸⁴⁶ przed ²³⁰⁰ ludźmi ¹¹⁶¹ (po ¹⁴⁸⁷ to), ³³⁶¹ aby ³⁷⁵⁶ was ²¹⁹² widzieli, ³⁴⁰⁸ bo ³⁸⁴⁴ inaczej ⁵²¹⁶ inaczej ³⁹⁶² nie ³⁵⁸⁸ będziecie ¹⁷²² mieli ³⁷⁷² zapłaty ³⁷⁶⁷ u ³⁷⁵² waszego ⁴¹⁶⁰ Ojca – ⁴¹⁶⁰ tego ⁴¹⁶⁰ w ⁴¹⁶⁰ niebiosach. **2** ³⁷⁶⁷ Dlatego, ³⁷⁵² gdy ⁴¹⁶⁰ czynisz ⁴⁸⁶⁴ gest ¹⁶⁵⁴ miłosierdzia, ³³⁶¹ nie ⁴⁵³⁷ trąb ¹⁷¹⁵ przed ⁴⁶⁷⁵ sobą, ⁵⁶¹⁸ jak ⁴¹⁶⁰ to ⁵²⁷³ robią ¹⁷²² hipokryci ⁴⁸⁶⁴ w ⁴⁸⁶⁴ synagogach ²⁵³² i ¹⁷²² na ⁴⁵⁰⁵ ulicach, ³⁷⁰⁴ aby ¹³⁹² być ⁵²⁵⁹ chwalonymi ⁴⁴⁴ przez ²⁸¹ ludzi. ³⁰⁰⁴ Zaprawdę ⁵²¹³ powiadam ⁵⁶⁸ wam: ⁸⁴⁶ Gdy ³⁴⁰⁸ ty ¹¹⁶¹ czynisz ⁴⁶⁷⁵ gest ¹⁶⁵⁴ miłosierdzia, ¹⁰⁹⁷ niech ³³⁶¹ nie ¹⁰⁹⁷ otrzymują ⁴⁶⁷⁵ swoją ⁷¹⁰ zapłatę. **3** ⁵¹⁰¹ Gdy ⁴¹⁶⁰ ty ⁴⁶⁷⁵ czynisz ¹¹⁸⁸ gest ³⁷⁰⁴ miłosierdzia, ⁴⁶⁷⁵ niech ¹⁶⁵⁴ nie ¹⁰⁹⁷ wie ⁵⁶⁰⁰ twoja ¹⁷²² lewa ²⁹²⁷ (ręka), ²⁵³² co ⁴⁶⁷⁵ czyni ³⁹⁶² twoja ⁹⁹¹ prawa, **4** ³⁷⁰⁴ aby ⁴⁶⁷⁵ twój ¹⁶⁵⁴ gest ⁵⁶⁰⁰ miłosierdzia ¹⁷²² pozostał ²⁹²⁷ w ⁸⁴⁶ ukryciu, ⁵⁹¹ a ⁵⁶⁰⁰ twój ¹⁷²² Ojciec, ²⁹²⁷ który ⁸⁴⁶ widzi ⁵⁹¹ w ⁵⁹¹ ukryciu, ⁵⁹¹ on ⁵⁹¹ odda ⁴⁶⁷¹ ci ¹⁷²² w ⁵³¹⁸ sposób ²⁵³² jawny. **5** ²⁵³² A ³⁷⁵² gdy ⁴³³⁶ się ³⁷⁵⁶ modlicie, ²⁰⁷¹ nie ⁵⁶¹⁸ bądźcie ⁵²⁷³ jak ³⁷⁵⁴ hipokryci. ⁵³⁶⁸ Ponieważ ⁴³³⁶ kochają ²⁴⁷⁶ się ¹⁷²² modlić, ⁴⁸⁶⁴ stojąc ²⁵³² w ¹⁷²² synagogach ¹¹³⁷ i ⁴¹¹³ na ³⁷⁰⁴ narożnikach ⁸⁴⁶ ulic, ³⁰² aby ⁵³¹⁶ [-] ⁴⁴⁴ pokazać ²⁸¹ się ³⁰⁰⁴ ludziom. ⁵²¹³ Zaprawdę ³⁷⁵⁴ powiadam ⁵⁶⁸ wam, ⁸⁴⁶ że ⁸⁴⁶ odbierają ⁸⁴⁶ swoją

zapłatę. ³⁴⁰⁸6 Ale gdy ty ¹¹⁶¹się ³⁷⁵²modlisz, ⁴⁷⁷¹wejdź ⁴³³⁶do swego pokoju i ¹⁵²⁵zamknij ¹⁵¹⁹drzwi ⁴⁶⁷⁵swoje, ⁵⁰⁰⁹modląc ²⁵³²się ²⁸⁰⁸do twego ²³⁷⁴Ojca, ⁴⁶⁷⁵który ³⁹⁶²jest ³⁵⁸⁸w ¹⁷²²ukryciu. A ²⁹²⁷twój ²⁵³²Ojciec, ⁴⁶⁷⁵który ³⁹⁶²widzi ⁹⁹¹w ¹⁷²²ukryciu, ²⁹²⁷odda ⁵⁹¹ci ⁴⁶⁷¹w ¹⁷²²sposób ⁵³¹⁸jawny. ¹¹⁶¹7 A ⁴³³⁶modląc ³³⁶¹się, ⁹⁴⁵nie ⁵⁶¹⁸paplajcie ¹⁴⁸²jak ¹⁰⁶³poganie, ¹³⁸⁰ponieważ ³⁷⁵⁴sądzą, ¹⁷²²że ⁸⁴⁶z ⁴¹⁸⁰powodu ¹⁵²²swojej ³⁷⁶⁷wielomówności ³³⁶¹będą ³⁶⁶⁶wysłuchani. ⁸Więc ⁸⁴⁶nie ¹⁰⁶³upodabniajcie ⁵²¹⁶się ³⁹⁶²do nich, ¹⁴⁹²bowiem ³⁷³⁹wasz ²¹⁹²Ojciec ⁵⁵³²dostrzeżę, ⁴²⁵³jakie ⁵²⁰⁹macie ⁸⁴⁶potrzeby, ¹⁵⁴zanim ⁵²¹⁰wy ³⁷⁶⁷go ³⁷⁷⁹poprosicie. ⁹Wy ⁴³³⁶więc ²²⁵⁷tak ³⁹⁶²się ¹⁷²²modłcie: ³⁷⁷²Nasz ³⁷Ojcze ⁴⁶⁷⁵w ³⁶⁸⁶niebiosach, ²⁰⁶⁴niech ⁴⁶⁷⁵będzie ⁹³²uświęcone ¹⁰⁹⁶twoje ⁴⁶⁷⁵imię. ²³⁰⁷10 Niech ⁵⁶¹³przyjdzie ¹⁷²²twoje ³⁷⁷²królestwo. ²⁵³²Niech ¹⁹⁰⁹się ¹⁰⁹³dzieje ¹³²⁵twoja ²²⁵⁴wola: ⁴⁵⁹⁴jak ²²⁵⁷w ¹⁹⁶⁷niebiosach, ⁷⁴⁰(tak) ²⁵³²i ⁸⁶³na ²²⁵⁴ziemi. ¹¹Daj ¹³²⁵nam ²²⁵⁴dzisiaj ⁴⁵⁹⁴naszego ²²⁵⁷codziennego ⁸⁶³chleba. ¹²I ²²⁵⁷odpuść ²²⁵⁴nam ³⁷⁸³długi ²²⁵⁷nasze, ⁵⁶¹³jak ²⁵³²i ²²⁴⁹my ⁸⁶³odpuszczamy ²²⁵⁷naszym ³⁷⁸¹dłużnikom. ¹³I ²⁵³²nie ³³⁶¹wprowadzaj ¹⁵³³nas ²²⁴⁸w ¹⁵¹⁹doświadczenie, ³⁹⁸⁶ale ²³⁵wybaw ⁴⁵⁰⁶nas ²²⁴⁸od ⁵⁷⁵zła, ⁴¹⁹⁰ponieważ ³⁷⁵⁴twoje ⁴⁶⁷⁵jest ²⁰⁷⁶królestwo ⁹³²i ²⁵³²moc, ¹⁴¹¹i ²⁵³²chwała ¹³⁹¹na ¹⁵¹⁹wieczność. ¹⁶⁵Amen. ¹⁴Jeśli ¹⁴³⁷bowiem ¹⁰⁶³odpuścicie ⁸⁶³ludziom ⁴⁴⁴ich ⁸⁴⁶upadki, ³⁹⁰⁰odpuści ⁸⁶³i ²⁵³²wam ⁵²¹³Ojciec ³⁹⁶²wasz ⁵²¹⁶niebiański. ¹⁵Gdybyście ³⁷⁷⁰jednak ¹⁴³⁷nie ¹¹⁶¹odpuścili ³³⁶¹ludziom ⁸⁶³ich ⁴⁴⁴upadków, ⁸⁴⁶to ³⁹⁰⁰i ³⁷⁶¹Ojciec ³⁹⁶²wasz ⁵²¹⁶nie ³⁷⁶¹odpuści ⁸⁶³upadków ³⁹⁰⁰waszych. ¹⁶A ¹¹⁶¹gdy ³⁷⁵²pościcie, ³⁵²²nie ³³⁶¹stawajcie ¹⁰⁹⁶się ⁴⁶⁵⁹smutni ⁵⁶¹⁸jak ⁵²⁷³hipokryci; ⁸⁵³niszczą ¹⁰⁶³bowiem ⁸⁴⁶swoje ⁴³⁸³oblicza, ³⁷⁰⁴aby ⁵³¹⁶pokazać ⁴⁴⁴się ³⁵²²ludziom, ²⁸¹że ³⁰⁰⁴poszczą. ⁵²¹³Zaprawdę ³⁷⁵⁴powiadam ⁵⁶⁸wam, ³⁴⁰⁸że ⁸⁴⁶otrzymują ¹¹⁶¹zapłatę ⁴⁷⁷¹swoją. ¹⁷Ale ³⁵²²ty, ²¹⁸gdy ⁴⁶⁷⁵pościsz, ²⁷⁷⁶namaść ²⁵³²swoją ³⁵³⁸głowę ⁴⁶⁷⁵i ³⁹⁶²umyj ⁴⁶⁷⁵swoje ⁴³⁸³oblicze; ¹⁸Aby ³⁷⁰⁴nie ³³⁶¹ludziom ⁴⁴⁴ukazać, ⁵³¹⁶(że) ³⁵²²pościsz, ²³⁵lecz ⁴⁶⁷⁵twojemu ³⁹⁶²Ojcu, ³⁵⁸⁸który ¹⁷²²jest ²⁹²⁷w ²⁵³²ukryciu; ⁴⁶⁷⁵a ³⁹⁶²twój ³⁵⁸⁸Ojciec, ⁹⁹¹który ¹⁷²²widzi ²⁹²⁷w ⁵⁹¹ukryciu, ⁴⁶⁷¹odda ³³⁶¹ci ²³⁴³5213 ²³⁴⁴19 Nie ¹⁹⁰⁹gromadźcie ¹⁰⁹³sobie ³⁶⁹⁹skarbow ⁴⁵⁹⁷na ²⁵³²ziemi, ¹⁰³⁵gdzie ⁸⁵³mól ²⁵³²i ³⁶⁹⁹rdza ⁵²¹³niszczą, ²³⁴⁴i ¹¹⁶¹gdzie ²³⁴³złodzieje ⁵²¹³podkopują ²³⁴⁴się ²⁸¹³i ¹¹⁶¹kradną; ²⁰Ale ²³⁴³gromadźcie ⁵²¹³sobie ²³⁴⁴skarby ¹⁷²²w ³⁷⁷²niebiosach, ³⁶⁹⁹gdzie ³⁷⁷⁷ani ⁴⁵⁹⁷mól, ³⁷⁷⁷ani ¹⁰³⁵rdza ⁸⁵³(nie) ²⁵³²niszczą ³⁶⁹⁹i ²⁸¹²gdzie ³⁷⁵⁶złodzieje ¹⁷²²nie ³⁷⁷²podkopują ³⁷⁶¹się ²⁸¹³i ³⁶⁹⁹nie ¹⁰⁶³kradną. ²¹Gdzie ²⁰⁷⁶bowiem ²³⁴⁴jest ⁵²¹⁶skarb ¹⁵⁶³wasz, ²⁰⁷¹tam ²⁵³²będzie ²⁵⁸⁸i ⁵²¹⁶serce ³⁰⁸⁸wasze. ²²Lampą ⁴⁹⁸³(dla) ²⁰⁷⁶ciała ³⁷⁸⁸jest ¹⁴³⁷oko. ³⁷⁶⁷Jeśli ⁴⁶⁷⁵więc ³⁷⁸⁸twoje ⁵⁶⁰⁰oko ²⁵³²jest

573 3650 4983 4675 2071 5460 23 Jeśli zaś twoje oko jest złe, całe twoje
 4983 2071 4652 1487 3767 5457 1722 4671 2076 4655 4214
 ciało jest ciemne. Jeśli więc światło w tobie jest ciemnością, jakże wielka
 (to) ciemność. 24 Nikt nie jest w stanie dwom panom służyć, gdyż albo
 1520 3404 2532 2087 25 2228 1520 472
 jednego znienawidzi, a drugiego umiłuje, albo jednego będzie się trzymał,
 2532 2087 2706 3756 1410 1398 2316 2532 3126
 a drugim pogardzi. Nie jesteście w stanie służyć Bogu i mamonie.
 25 Dlatego mówię wam: Nie troszczcie się o waszą duszę, co
 1223 5124 3004 5213 3361 3309 5216 5590 5101
 będziecie jeść albo co będziecie pić, ani o wasze ciało, co (nań) przyoblec.
 5315 2532 5101 4095 3366 5216 4983 5101 1746
 Czy dusza nie jest czymś więcej, (niż) pokarm, a ciało, (niż) odzienie?
 3780 5590 3780 2076 4119 5160 2532 4983 1742
 26 Popatrzcie na ptaki niebios, że nie sieją ani (nie) żną, ani (nie) zbierają
 1689 1519 4071 3772 3754 3756 4687 3761 2325 3761 4863
 1519 596 2532 3962 5216 3770 5142 846 3756 5210 3756
 do magazynów, a Ojciec wasz niebiański żywi je. Czy wy nie (jesteście)
 3123 1308 846 27 1161 5101 1537 5216 3309 1410
 dużo ważniejsi, (niż) one? A kto z was, troszcząc się, jest w stanie
 4369 1909 846 2244 1520 4083 28 A o odzienie dłaczego
 dodać do swego wzrostu jeden łokieć? 28 A o odzienie dłaczego
 3309 2648 2918 68 4459 837 3756 2872
 się troszycie? Przypatrzcie się liliom polnym, jak rosną. Nie trują się,
 3761 3514 29 A mówię wam, że nawet Salomon w całej chwale
 846 5613 4016 5613 1520 5130 30 Jeśli więc trawę polną,
 5607 4594 5607 2532 839 1519 2823 906 2316 3779 294
 która dziś jest, a jutro do pieca będzie wrzucona, Bóg tak odziewa,
 (czyż) nie dużo bardziej was, (ludzie) małej wiary? 31 Nie troszczcie się
 3767 3004 5101 5315 2228 5101 4095 2228 5101
 więc, mówiąc: Cóż będziemy jeść? Albo: Co będziemy pić? Albo: W co
 4016 1063 5023 3956 1484 1934 1063 3962 5216
 się odziejemy? 32 Bowiem tego wszystkiego narody pragną. Bo Ojciec wasz
 3770 1492 3754 5535 5130 537 1161 2212
 niebiański dostrzega, że potrzebujecie tego wszystkiego. 33 Ale szukajcie
 4412 932 2316 2532 846 1343 2532 5023 3956
 przede wszystkim królestwa bożego i jego sprawiedliwości, a to wszystko
 4369 5213 4369 3361 3309 3767 1519 839 1063 839
 będzie wam dodane. 34 Nie troszczcie się więc o jutro, bowiem jutro
 3309 1438 713 2250 2549 846
 będzie się troszczyło o siebie. Dosyć (ma) dzień zła swego.
 7 1 Nie sądźcie, abyście nie byli osądzeni. 2 Jakim Jakim bowiem sądem
 2919 2919 2532 1722 3739 3358 3354
 sądźcie, (takim) będziecie osądzeni, i jaką jaką miarą mierzycie,

(taką) ³³⁵⁴ będzie ⁵²¹³ wam ³³⁵⁴ odmierzone. ³ ¹¹⁶¹ A ⁵¹⁰¹ czemu ⁹⁹¹ widzisz ²⁵⁹⁵ źdźbło ¹⁷²² w ³⁷⁸⁸ oku ⁸⁰ brata
⁴⁶⁷⁵ swego, ¹¹⁶¹ a ¹⁷²² w ⁴⁶⁷⁴ swoim ³⁷⁸⁸ oku ¹³⁸⁵ belki ³⁷⁵⁶ nie ²⁶⁵⁷ dostrzegasz? ⁴ ²²²⁸ Albo ⁴⁴⁵⁹ jak ²⁰⁴⁶ powiesz
⁸⁰ bratu ⁴⁶⁷⁵ swojemu: ⁸⁶³ Pozwól, ¹⁵⁴⁴ niech ²⁵⁹⁵ wyrzucę ⁵⁷⁵ źdźbło ³⁷⁸⁸ z ⁴⁶⁷⁵ oka ²⁵³² twego, ²⁴⁰⁰ a ¹³⁸⁵ oto ¹³⁸⁵ belka
¹⁷²² (jest) ³⁷⁸⁸ w ⁴⁶⁷⁵ oku ⁵ twoim? ⁵ ⁵²⁷³ Hipokryto, ¹⁵⁴⁴ wyrzuc ⁴⁴¹² przede ¹³⁸⁵ wszystkim ¹⁵³⁷ belkę ³⁷⁸⁸ z ⁴⁶⁷⁵ oka
⁴⁶⁷⁵ swojego, ²⁵³² a ⁵¹¹⁹ wtedy ¹²²⁷ przejrzysz, ¹⁵⁴⁴ (aby) ²⁵⁹⁵ wyrzucić ¹⁵³⁷ źdźbło ³⁷⁸⁸ z ⁸⁰ oka ⁴⁶⁷⁵ brata ⁴⁶⁷⁵ swojego.
⁶ ³³⁶¹ Nie ¹³²⁵ dawajcie ²⁹⁶⁵ psom ³⁵⁸⁸ tego, ⁴⁰ co ³³⁶⁶ święte, ⁹⁰⁶ ani ⁵²¹⁶ nie ³¹³⁵ rzucajcie ¹⁷¹⁵ swoich ¹⁷¹⁵ pereł ¹⁷¹⁵ przed
⁵⁵¹⁹ świnie, ³³⁷⁹ aby ²⁶⁶² nie ⁸⁴⁶ zdeptały ⁸⁴⁶ ich ¹⁷²² swoimi ⁴²²⁸ [-] ²⁵³² nogami, ⁴⁷⁶² a ⁴⁷⁶² obróciwszy ⁴⁷⁶² się ⁴⁷⁶² – ⁴⁷⁶² (nie)
⁴⁴⁸⁶ roztrzaskały ⁵²⁰⁹ was. ⁷ ¹⁵⁴ Proście, ²⁵³² a ¹³²⁵ będzie ⁵²¹³ wam ¹³²⁵ dane; ²²¹² szukajcie, ²⁵³² a ²¹⁴⁷ znajdziecie;
²⁹²⁵ pukajcie, ²⁵³² a ⁴⁵⁵ będzie ⁵²¹³ wam ⁴⁵⁵ otworzone. ⁸ ³⁹⁵⁶ Każdy ¹⁰⁶³ bowiem ¹⁵⁴ proszący ²⁹⁸³ – ²⁹⁸³ dostaje,
²⁵³² a ²²¹² szukający ²¹⁴⁷ – ²⁵³² znajduje, ²⁹²⁵ a ⁴⁵⁵ pukającemu ⁹ będzie ²²²⁸ otworzone. ⁹ ⁵¹⁰¹ Albo ⁵¹⁰¹ kto
¹⁵³⁷ z ⁵²¹⁶ was ²⁰⁷⁶ jest ⁴⁴⁴ człowiekiem, ³⁷³⁹ który, ¹⁴³⁷ gdy ⁸⁴⁶ jego ⁵²⁰⁷ syn ¹⁵⁴ poprosi ⁷⁴⁰ (o) ³³⁶¹ chleb, ³⁰³⁷ [-] ³⁰³⁷ kamień
⁸⁴⁶ mu ¹⁹²⁹ podaj? ¹⁰ ⁵⁶⁰⁷ Lub ⁴¹⁹⁰ gdy ¹⁴⁹² (o) ¹³²⁵ rybę ¹⁸ poprosi, ¹³⁹⁰ [-] ⁵²¹⁶ węza ⁵⁰⁴³ mu ⁴²¹⁴ podaj? ¹¹ ³¹²³ Jeśli ³¹²³ więc
⁵²¹⁰ wy, ⁵⁶⁰⁷ będąc ⁴¹⁹⁰ złymi, ¹⁴⁹² umiecie ¹³²⁵ dawać ¹⁸ dobre ¹³⁹⁰ dary ⁵²¹⁶ swoim ⁵⁰⁴³ dzieciom, ⁴²¹⁴ o ³¹²³ ile ³¹²³ bardziej
³⁹⁶² Ojciec ⁵²¹⁶ wasz ¹⁷²² w ³⁷⁷² niebiosach ¹³²⁵ da ¹⁵⁴ proszącym ⁸⁴⁶ go ¹⁸ (to, co) ³⁹⁵⁶ dobre. ¹² ³⁷⁶⁷ Wszystko ³⁷⁶⁷ więc,
³⁷⁴⁵ co ³⁰² [-] ²³⁰⁹ byście ²⁴⁴³ chcieli, ⁵²¹³ aby ⁴⁴⁴ wam ⁴¹⁶⁰ ludzie ³⁷⁷⁹ czynili, ²⁵³² tak ⁵²¹⁰ i ⁸⁴⁶ wy ⁴¹⁶⁰ im ³⁷⁷⁸ czynicie. ³⁷⁷⁸ Taka
²⁰⁷⁶ jest ¹⁰⁶³ bowiem ³⁵⁵¹ Tora ²⁵³² i ⁴³⁹⁶ Prorocy. ¹³ ¹⁵²⁵ Wejdźcie ¹²²³ przez ⁴⁷²⁸ wąską ⁴⁴³⁹ bramę. ³⁷⁵⁴ Bo ⁴¹¹⁶ szeroka
⁴⁴³⁹ (jest) ²⁵³² brama ²¹⁴⁹ i ³⁵⁹⁸ szeroka ³⁵⁸⁸ droga, ⁵²⁰ która ¹⁵¹⁹ prowadzi ⁶⁸⁴ na ²⁵³² zniszczenie, ⁴¹⁸³ i ¹⁵²⁶ liczni ¹⁵²⁶ są
¹²²³ (ci, którzy) ⁸⁴⁶ przez ¹⁵²⁵ nią ⁵¹⁰¹ wchodzą. ¹⁴ ⁵¹⁰¹ (A) ⁴⁷²⁸ cóż ⁴⁴³⁹ za ²⁵³² wąska ²³⁴⁶ (jest) ²³⁴⁶ brama ²³⁴⁶ i ²³⁴⁶ ciasna
³⁵⁹⁸ droga, ³⁵⁸⁸ która ⁵²⁰ prowadzi ¹⁵¹⁹ do ²²²² życia, ²⁵³² a ³⁶⁴¹ nieliczni ¹⁵²⁶ są, ⁸⁴⁶ (którzy) ²¹⁴⁷ ją ²¹⁴⁷ znajdują.
¹⁵ ¹¹⁶¹ Ale ⁴³³⁷ wystrzegajcie ⁵⁷⁵ się ⁵⁵⁷⁸ [-] ³⁷⁴⁸ falszywych ²⁰⁶⁴ proroków, ⁴³¹⁴ którzy ⁵²⁰⁹ przychodzą ⁵²⁰⁹ do ⁵²⁰⁹ was
¹⁷²² w ¹⁷⁴² odzieniu ⁴²⁶³ owiec, ¹¹⁶¹ a ²⁰⁸¹ wewnątrz ¹⁵²⁶ są ⁷²⁷ rabującymi ³⁰⁷⁴ wilkami. ¹⁶ ⁵⁷⁵ Po ⁸⁴⁶ ich ²⁵⁹⁰ owocach
⁸⁴⁶ ich ¹⁹²¹ poznacie. ³³⁸⁵ Czy ⁴⁸¹⁶ zбира ⁵⁷⁵ się ¹⁷³ z ⁴⁷¹⁸ ciernia ²²²⁸ kiście ⁵⁷⁵ winogron, ⁵¹⁴⁶ albo ⁵¹⁴⁶ z ⁵¹⁴⁶ ostu ⁵¹⁴⁶ –
⁴⁸¹⁰ figi? ¹⁷ ³⁷⁷⁹ Tak ³⁹⁵⁶ każde ¹⁸ dobre ¹¹⁸⁶ drzewo ⁴¹⁶⁰ rodzi ²⁵⁷⁰ piękne ²⁵⁹⁰ owoce, ¹¹⁶¹ a ⁴⁵⁵⁰ zgniłe ¹¹⁸⁶ drzewo ¹¹⁸⁶ –
⁴¹⁶⁰ rodzi ⁴¹⁹⁰ złe ²⁵⁹⁰ owoce. ¹⁸ ³⁷⁵⁶ Nie ¹⁴¹⁰ jest ¹⁸ w ¹¹⁸⁶ stanie ⁴¹⁶⁰ dobre ⁴¹⁹⁰ drzewo ²⁵⁹⁰ rodzić ²⁵⁹⁰ złych ²⁵⁹⁰ owoców,
³⁷⁶¹ ani ⁴⁵⁵⁰ zgniłe ¹¹⁸⁶ drzewo ⁴¹⁶⁰ – ²⁵⁷⁰ rodzić ²⁵⁹⁰ pięknych ³⁹⁵⁶ owoców. ¹⁹ ¹¹⁸⁶ Każde ⁴¹⁶⁰ drzewo, ³³⁶¹ które ³³⁶¹ nie

⁴¹⁶⁰rodzi ²⁵⁷⁰pięknego ²⁵⁹⁰owocu, ¹⁵⁸¹jest ²⁵³²wycinane i ⁹⁰⁶wrzuca¹⁵¹⁹ne w ⁴⁴⁴²ogień. **20** ⁶⁸⁶A ²⁹⁶²zatem
¹⁰⁶⁵[-] ⁵⁷⁵z ⁸⁴⁶ich ²⁵⁹⁰owoców ¹⁹²¹poznacie ⁸⁴⁶ich. **21** ³⁷⁵⁶Nie ³⁹⁵⁶każdy, ³⁰⁰⁴który ³⁴²⁷mi ³⁰⁰⁴mówi: „Panie,
²⁹⁶²Panie”, ¹⁵²⁵wejdzie ¹⁵¹⁹do ⁹³²królestwa ³⁷⁷²niebios, ²³⁵ale ⁴¹⁶⁰ten, ²³⁰⁷który ³⁴⁵⁰czyni ³⁹⁶²wolę ¹⁷²²mojego ³⁷⁷²Ojca ²⁹⁶²w ³⁷⁵⁶niebiosach. **22** ⁴¹⁸³Wielu ²⁰⁴⁶powie ³⁴²⁷mi ¹⁷²²w ¹⁵⁶⁵tamtym ²²⁵⁰dniu: „Panie, ²⁹⁶²Panie, ³⁷⁵⁶nie (w)
⁴⁶⁷⁴twoim ³⁶⁸⁶imieniu ⁴³⁹⁵prorokowaliśmy? ²⁵³²I ⁴⁶⁷⁴twoim ³⁶⁸⁶imieniem ¹¹⁴⁰demony ¹⁵⁴⁴wyrzuciliśmy!
²⁵³²I ⁴⁶⁷⁴twoim ³⁶⁸⁶imieniem ⁴¹⁶⁰uczyniliśmy ⁴¹⁸³liczne ¹⁴¹¹cuda!” **23** ²⁵³²A ⁵¹¹⁹wtedy ³⁶⁷⁰wyznam ⁸⁴⁶im,
³⁷⁵⁴że: „Nigdy ³⁷⁶³was ⁵²⁰⁹nie ³⁷⁶³poznałem. ¹⁰⁹⁷Odejdźcie ⁶⁷²ode ⁵⁷⁵mnie, ¹⁷⁰⁰czyniący ²⁰³⁸nieprawość”.
24 ³⁹⁵⁶Każdy ³⁷⁶⁷więc, ³⁷⁴⁸kto ⁵¹²⁸tych ³⁰⁵⁶słów ³⁴⁵⁰moich ¹⁹¹słucha i ²⁵³²czyni ⁴¹⁶⁰je, ⁸⁴⁶ten ⁸⁴⁶będzie ³⁶⁶⁶podobny
⁵⁴²⁹(do) ⁴³⁵mądr³⁷⁴⁸ego ³⁶¹⁸męża, ⁸⁴⁶który ³⁶¹⁴zbu¹⁹⁰⁹dował ⁴⁰⁷³swo²⁵³²j dom ²⁵⁹⁷na ¹⁰²⁸skale. **25** ²⁵³²I ²⁵⁹⁷zstąpił ¹⁰²⁸deszcz,
²⁵³²i ²⁰⁶⁴przybyły ⁴²¹⁵rzeki, ²⁵³²i ⁴¹⁵⁴zawiały ⁴¹⁷wiatry, ²⁵³²i ⁴³⁶³wpadły ¹⁵⁶⁵(na) ³⁶¹⁴ten ²⁵³²dom, ³⁷⁵⁶ale ⁴⁰⁹⁸nie
²³¹¹upadł, ¹⁰⁶³utwierdzony ¹⁹⁰⁹był ⁴⁰⁷³bowiem ²⁵³²na ³⁹⁵⁶skale. **26** ²⁵³²A ³⁹⁵⁶każdy, ¹⁹¹kto ⁵¹²⁸słucha ³⁰⁵⁶tych ³⁴⁵⁰słów
²⁵³²moich, ³⁴⁵⁰ale ²⁵³²nie ³³⁶¹czyni ⁴¹⁶⁰ich, ⁸⁴⁶będzie ³⁶⁶⁶podobny ³⁴⁷⁴(do) ⁴³⁵głupiego ³⁷⁴⁸męża, ³⁶¹⁸który ⁸⁴⁶zbu¹⁹⁰⁹dował ²⁸⁵swo²⁵³²j dom ¹⁰²⁸na ²⁵³²piasku. **27** ²⁵³²I ²⁵⁹⁷zstąpił ¹⁰²⁸deszcz, ²⁵³²i ²⁰⁶⁴przybyły ⁴²¹⁵rzeki, ²⁵³²i ⁴¹⁵⁴zawiały
⁴¹⁷wiatry, ²⁵³²i ⁴³⁵⁰uderzyły ¹⁵⁶⁵(na) ³⁶¹⁴ten ²⁵³²dom, ⁴⁰⁹⁸i ²⁵³²upadł, ⁴⁴³¹a ⁸⁴⁶upadek ²²⁵⁸jego ³¹⁷³był ²⁵³²wielki.
28 ²⁵³²I ¹⁰⁹⁶stało ³⁷⁵³się, ²⁴²⁴(że) ⁴⁹³¹gdy ⁵¹²⁸Jezus ³⁰⁵⁶dokończył ¹⁶⁰⁵tych ³⁷⁹³słów, ²⁵³²zdu¹⁹⁰⁹miewały ⁸⁴⁶się ¹³²²tłumy ²²⁵⁸nad ¹⁰⁶³jego ¹³²¹nauką. **29** ⁸⁴⁶Albowiem ⁵⁶¹³Albowiem ²¹⁹²uczył ¹⁸⁴⁹ich, ²⁵³²jak ³⁷⁵⁶posiadający ⁵⁶¹³moc,
¹¹²²a ²⁵³²nie ³⁷⁵⁶jak ⁵⁶¹³znawcy ¹¹²²Pisma.
8 ¹**1** ¹¹⁶¹A ²⁵⁹⁷gdy ⁸⁴⁶on ²⁵⁹⁷zszedł ⁵⁷⁵z ³⁷³⁵góry, ¹⁹⁰szły ⁸⁴⁶za ⁴¹⁸³nim ³⁷⁹³liczne ²⁵³²tłumy. **2** ²⁵³²A ²⁴⁰⁰oto ³⁰¹⁵trędowny
²⁰⁶⁴podszedł, ⁴³⁵²oddał ⁸⁴⁶mu ⁴³⁵²pokłon, ³⁰⁰⁴(i) ²⁹⁶²powiedział: ¹⁴³⁷Panie, ²³⁰⁹gdybyś ¹⁴¹⁰zechciał,
³¹⁶⁵jesteś ²⁵¹¹w ²⁵³²stanie ¹⁶¹⁴mnie ⁵⁴⁹⁵oczyścić. **3** ²⁵³²I ²¹¹²wyciągnąwszy ²⁵¹¹rękę, ²⁵³²Jezus ²⁵¹¹dotknął
⁸⁴⁶go, ³⁰⁰⁴mówiąc: ²³⁰⁹Chcę, ²⁵¹¹zostań ²⁵³²oczyszczony. ²¹¹²I ²⁵¹¹natychmiast ²⁵¹¹został ²⁵¹¹oczyszczony
⁸⁴⁶jego ³⁰¹⁴trąd. **4** ²⁵³²I ³⁰⁰⁴powiedział ⁸⁴⁶mu ²⁴²⁴Jezus: ³⁷⁰⁸Uważaj, ³³⁶⁷nikomu ²⁰³⁶(nie) ²³⁵mów, ⁵²¹⁷ale
¹¹⁶⁶odejdź, ⁴⁵⁷²pokaż ²⁴⁰⁹się ²⁵³²kapłanowi ⁴³⁷⁴i ¹⁴³⁵zanieś ³⁷³⁹dar, ⁴³⁶⁷który ³⁴⁷⁵nakazał ¹⁵¹⁹Mojżesz, ³¹⁴²na
⁸⁴⁶świade¹¹⁶¹ctwo ¹⁵²⁵dla ⁸⁴⁶nich. **5** ¹¹⁶¹A ¹⁵²⁵gdy ¹⁵¹⁹on ²⁵⁸⁴wszedł ⁸⁴⁶do ⁴³³⁴Kafarnaum, ⁸⁴⁶podszedł ⁸⁴⁶do ⁸⁴⁶niego
¹⁵⁴³setnik, ³⁸⁷⁰prosząc ⁸⁴⁶go ²⁵³²**6** ³⁰⁰⁴i ²⁹⁶²mówiąc: ³⁴⁵⁰Panie, ³⁸¹⁶mój ⁹⁰⁶chłopiec ¹⁷²²leży ³⁶¹⁴w ³⁶¹⁴domu

sparaliżowany, ³⁸⁸⁵ poddawany strasznej próbie. ⁹²⁸ **7** ¹¹⁷¹ A Jezus rzekł mu: Ja przyjdę
 (i) ⁸⁴⁶ go uzdrowię. ²³²³ **8** ²⁵³² A setnik, odpowiadając, powiedział: Panie, nie jestem
²⁴²⁵ wystarczająco (godzien), abyś wszedł pod mój dach, ale powiedz tylko
³⁰⁵⁶ słowo, a ²⁵³² mój chłopiec ³⁸¹⁶ zostanie uzdrowiony. ²³⁹⁰ **9** ¹⁰⁶³ Bowiem i ²⁵³² ja (choć)
¹⁵¹⁰ jestem człowiekiem pod władzą, mam pod sobą żołnierzy i ³⁰⁰⁴ mówię temu:
⁴¹⁹⁸ Ruszał. I ²⁵³² wyruszał. A ²⁴³ innemu: Przyjdź. I ²⁵³² przychodzi. A ³⁴⁵⁰ mojemu
¹⁴⁰¹ niewolnikowi: Uczyń to. I ⁴¹⁶⁰ czyni. ⁵¹²⁴ **10** ²⁵³² A Jezus, gdy (to) usłyszał, zdziwił się
²⁵³² i powiedział idącym za (nim): Zaprawdę mówię wam, że nie znalazłem
¹⁷²² w Izraelu tak wielkiej wiary. ²⁴⁷⁴ **11** ⁵¹¹⁸ I ⁴¹⁰² mówię wam, że przyjdą liczni ze
³⁹⁵ wschodu i ²⁵³² zachodu, i ¹⁴²⁴ położą się (przy stole) w ¹⁷²² królestwie niebios
³³²⁶ z Abrahamem, i ¹¹ Izaakiem, i ²⁵³² Jakubem. ²³⁸⁴ **12** ¹¹⁶¹ A synowie królestwa
¹⁵⁴⁴ zostaną wyrzuceni w ¹⁵¹⁹ zewnątrzną ciemność. Tam będzie płacz i ¹⁸⁵⁷ zgrzytanie
³⁵⁹⁹ zębów. ²⁵³² **13** ²⁰³⁶ I ²⁴²⁴ powiedział Jezus setnikowi: Odejdź, a ¹⁵⁴³ jak uwierzyłeś, (tak)
¹⁰⁹⁶ niech ci się stanie. ⁴⁶⁷¹ I ¹⁰⁹⁶ w tej chwili ²⁵³² został uzdrowiony ⁸⁴⁶ jego chłopiec.
14 ²⁵³² A Jezus, gdy przybył ²⁴²⁴ do domu Piotra, zobaczył jego teściową, leżącą
²⁵³² i gorączkującą. ⁴⁴⁴⁵ **15** ²⁵³² I ⁶⁸⁰ dotknął jej rękę, i ⁸⁴⁶ opuściła ją gorączka.
²⁵³² I ¹⁴⁵³ wstała, i ²⁵³² służyła im. ¹²⁴⁷ **16** ¹¹⁶¹ A (gdy) nastał wieczór, przyprowadzali mu
⁴¹⁸³ licznych opętanych. I ¹¹³⁹ słowem wyrzucił duchy, oraz uzdrowił wszystkich,
²¹⁹² którzy się źle mieli, ²⁵⁶⁰ **17** ²¹⁹² aby ³⁷⁰⁴ wypełniło się to, co ⁴¹³⁷ zostało powiedziane ³⁵⁸⁸ przez
⁴³⁹⁶ proroka Izajasza, który mówił: On wzięł nasze słabości oraz choroby zabrał.
18 ¹¹⁶¹ A Jezus, gdy zobaczył ²⁴²⁴ liczny tłum wokół siebie, kazał odpłynąć na
⁴⁰⁰⁸ drugą stronę. ²⁵³² **19** ¹⁵²⁰ A ¹¹²² jeden (ze) znawców Pisma ⁴³³⁴ podszedł (i) powiedział
⁸⁴⁶ mu: Nauczycielu, pójdę za tobą, gdziekolwiek ¹³²⁰ gdziekolwiek (ty) pójdziesz.
20 ²⁵³² I ³⁰⁰⁴ rzekł mu Jezus: Lisy mają nory, a ⁸⁴⁶ ptaki niebiańskie – gniazda,
¹¹⁶¹ lecz Syn Człowieczy nie ma ⁵²⁰⁷ gdzie głowy skłonić. ⁴⁴⁴ **21** ³⁷⁵⁶ A ²¹⁹² Jego drugi uczeń ⁴²²⁶ lecz Syn Człowieczy nie ma ²⁷⁷⁶ gdzie głowy skłonić.

powiedział mu: Panie, pozwól mi najpierw odejść i pogrzebać mego ojca.

22 A Jezus powiedział mu: Idź za mną i zostaw zmarłym grzebanie ich zmarłych. **23** A kiedy on wszedł do łodzi, towarzyszyli mu jego uczniowie.

24 I oto wielki sztorm powstał na morzu, tak że łódź była przykrywana przez fale. On zaś spał. **25** A uczniowie podszedłszy, obudzili go, mówiąc:

Panie! Ratuj nas! Giniemy! **26** I powiedział im: Dlaczego jesteście lękliwi, małej wiary? Wtedy podniósł się, zgromił wiatry i morze, i nastąpiła

wielka cisza. **27** A ludzie zdziwili się, mówiąc: Kim on jest, że i wiatry,

i morze są mu posłuszne? **28** A on, gdy przybył na drugą stronę –

na terytorium Gergezeńczyków – wyszli mu na spotkanie dwaj opętani,

(którzy) wyszli z grobów – bardzo uciążliwi, tak że nikt nie był w stanie

przejść przez tamtą drogę. **29** I oto krzyczeli, mówiąc: Co nam do ciebie,

Jezusie, Synu Boga? Przyszedłeś tu przed czasem poddawać nas próbie?

30 A daleko od nich była trzoda licznych, pasących się świń. **31** A demony

prosiły go, mówiąc: Jeśli nas wyrzucasz, pozwól nam odejść w trzodę świń.

32 I powiedział im: Odejdźcie. A gdy wyszły, odeszły w trzodę świń.

I oto cała trzoda świń ruszyła z urwiska w morze. I zginęły w wodach.

33 A pasterze uciekli i gdy odeszli do miasta, opowiedzieli wszystko, także

o opętanych. **34** I oto całe miasto wyszło Jezusowi na spotkanie i gdy

go zobaczyli, prosili, żeby odszedł (z dala) od ich granic.

9 ¹ A gdy wszedł do łodzi, przeprowił się i przybył do swojego

miasta. ² I oto przynieśli mu sparaliżowanego, leżącego na

łożu. A Jezus, gdy zobaczył ich wiarę, powiedział sparaliżowanemu:

Odwagi, dziecko, odpuszczone są tobie grzechy twoje. ³ A oto niektórzy

ze znawców Pisma pomyśleli w sobie: On znieważa. ⁴ A Jezus,

gdy zobaczył ich myśli, powiedział: Dlaczego Dlaczego wymyślacie
 wymyślacie zło w waszych sercach? ⁵ Co bowiem jest łatwiejsze, powiedzieć:
 Opuśćcie swoje grzechy, czy powiedzieć: Powstań i chodź? ⁶ Ale
 żebyście wiedzieli, że Syn Człowieczy ma na ziemi moc odpuszczania
 grzechów – wtedy powiedział sparaliżowanemu – Powstań, zabierz swe
 łożo i odejdź do swojego domu. ⁷ A gdy wstał, poszedł do swego
 domu. ⁸ A tłumy, gdy (to) zobaczyły, dziwiły się i oddały chwałę
 Bogu, że dał ludziom taką moc. ⁹ A odchodząc stamtąd, Jezus dostrzegł
 człowieka, siedzącego w miejscu pobierania podatków, którego nazywano
 Mateuszem, i powiedział mu: Idź za mną. A gdy wstał, zaczął iść za
 nim. ¹⁰ A gdy on leżał przy stole w domu, stało się, a oto liczni
 poborcy podatków i grzesznicy, przyszedłszy, leżeli przy stole z Jezusem
 oraz jego uczniami. ¹¹ A gdy zobaczyli (to) faryzeusze, mówili jego
 uczniom: Dlaczego Dlaczego wasz nauczyciel je z poborcami podatków
 i grzesznikami? ¹² A Jezus, gdy (to) usłyszał, powiedział im: Nie
 zdrowi potrzebują potrzebują lekarza, ale ci, co się źle mają. ¹³ Idźcie
 i nauczcie się, co (to) znaczy: Miłosierdzia chcę, a nie ofiary.
 Nie przyszedłem bowiem powołać do zmiany myślenia sprawiedliwych,
 ale grzeszników. ¹⁴ Wtedy przyszedli do niego uczniowie Jana (i) mówili:
 Dlaczego Dlaczego my i faryzeusze dużo pościmy, a twoi uczniowie
 nie postępują? ¹⁵ A Jezus powiedział im: Nie są w stanie synowie
 domu weselnego być w żałobie, jak długo jest z nimi pan młody. Ale
 przyjdą dni, kiedy zostanie odebrany im im pan młody i wtedy
 będą pościć. ¹⁶ Przecież nikt (nie) nakłada naszywki (z) kawałka surowej
 tkaniny na starą szatę wierzchnią, bowiem (to) jej uzupełnienie zrywa się

⁵⁷⁵z ²⁴⁴⁰szaty ²⁵³²wierzchniej, ⁴⁹⁷⁸a ¹⁰⁹⁶rozdarcie ⁵⁵⁰¹staje się ³⁷⁶¹gorsze. **17** ⁹⁰⁶Ani nie ⁷⁷⁹wlewa się
³⁵⁰¹młodego ³⁶³¹wina ¹⁵¹⁹w ³⁸²⁰stare ⁷⁷⁹skórzane ¹⁴⁸⁷bukłaki. ¹¹⁶¹Bo ³³⁶¹inaczej ⁷⁷⁹inaczej ⁷⁷⁹skórzane ⁶²²bukłaki
⁴⁴⁸⁶się ²⁵³²roztraskują ³⁶³¹i ¹⁶³²wino ²⁵³²się ⁷⁷⁹wylewa, ²⁵³²a ⁷⁷⁹skórzane ⁶²²bukłaki ²⁹⁷się ²⁹⁷niszczą.
²³⁵Ale ⁹⁰⁶wlewa się ³⁵⁰¹młode ³⁶³¹wino ¹⁵¹⁹w ²⁵³⁷nowe ⁷⁷⁹skórzane ²⁵³²bukłaki, ²⁹⁷a ²⁹⁷obydwa
⁴⁹³³się ⁴⁹³³zachowują. **18** ⁸⁴⁶(Gdy) ⁸⁴⁶on ⁵⁰²³im ²⁹⁸⁰to ²⁴⁰⁰mówił, ¹⁵²⁰oto ⁷⁵⁸jeden ⁷⁵⁸(z) ⁷⁵⁸posiadających ⁷⁵⁸władzę
²⁰⁶⁴przyszedł ⁴³⁵²(i) ⁸⁴⁶oddął ⁴³⁵²mu ³⁰⁰⁴pokłon, ³⁷⁵⁴mówiąc, ³⁴⁵⁰ze: ²³⁶⁴Moja ⁷³⁷córka ⁷³⁷przed ⁷³⁷chwilą
⁵⁰⁵³umarła, ²³⁵ale ²⁰⁶⁴przyjdź, ²⁰⁰⁷połóż ¹⁹⁰⁹na ⁸⁴⁶nią ⁴⁶⁷⁵swą ⁵⁴⁹⁵rękę, ²⁵³²a ²¹⁹⁸będzie ²⁵³²żyła. **19** ²⁴²⁴A ²⁴²⁴Jezus
¹⁴⁵³powstawszy, ¹⁹⁰poszedł ⁸⁴⁶za ²⁵³²nim, ³¹⁰¹a ⁸⁴⁶(także) ²⁵³²uczniowie ²⁴⁰⁰jego. **20** ¹¹³⁵A ¹¹³⁵oto ¹¹³⁵kobieta,
¹³¹krwawiąca ¹⁴²⁷od ²⁰⁹⁴dwunastu ⁴³³⁴lat, ³⁶⁹³gdy ⁶⁸⁰podeszła ²⁸⁹⁹z ⁸⁴⁶tyłu, ⁸⁴⁶dotknęła ⁸⁴⁶krawędzi ⁸⁴⁶jego
²⁴⁴⁰wierzchniej ²⁴⁴⁰szaty. **21** ³⁰⁰⁴Myślała ¹⁰⁶³bowiem ¹⁷²²sobie: ¹⁴³⁸sobie: ¹⁴³⁷Gdybym ³⁴⁴⁰tylko ⁶⁸⁰dotknęła
⁸⁴⁶jego ²⁴⁴⁰wierzchniej ⁴⁹⁸²szaty, ¹¹⁶¹będę ²⁴²⁴uratowana. **22** ¹⁹⁹⁴A ¹⁹⁹⁴Jezus, ¹⁹⁹⁴gdy ¹⁹⁹⁴się ¹⁹⁹⁴obrócił
²⁵³²i ⁸⁴⁶ją ¹⁴⁹²dostrzegł, ²⁰³⁶powiedział: ²²⁹³Odwagi, ²³⁶⁴córko, ⁴⁶⁷⁵twoja ⁴¹⁰²wiara ⁴⁵⁷¹cię ⁴⁹⁸²uratowała.
²⁵³²I ⁵⁷⁵od ¹⁵⁶⁵tej ⁵⁶¹⁰chwili ¹¹³⁵kobieta ⁴⁹⁸²była ²⁵³²uratowana. **23** ²⁴²⁴A ²⁴²⁴Jezus, ²⁰⁶⁴gdy ¹⁵¹⁹przyszedł ¹⁵¹⁹do
³⁶¹⁴domu ⁷⁵⁸posiadającego ²⁵³²władzę ¹⁴⁹²i ⁸³⁴dostrzegł ²⁵³²grających ³⁷⁹³na ³⁷⁹³aulosie ³⁷⁹³oraz ³⁷⁹³tłum
²³⁵⁰czyniący ³⁰⁰⁴wrzwawę, **24** ⁸⁴⁶Powiedział ⁴⁰²im: ¹⁰⁶³Odejdźcie, ²⁸⁷⁷bowiem ³⁷⁵⁶dziewczynka ³⁷⁵⁶nie
⁵⁹⁹umarła, ²³⁵ale ²⁵¹⁸śpi. ²⁵³²I ²⁶⁰⁶drwili ⁸⁴⁶(z) ³⁷⁵³niego. **25** ¹¹⁶¹A ³⁷⁹³gdy ¹⁵⁴⁴tłum ¹⁵⁴⁴został ¹⁵⁴⁴wyrzucony,
¹⁵²⁵(Jezus) ²⁹⁰²wszedł, ⁸⁴⁶chwycił ⁵⁴⁹⁵jej ²⁵³²rękę, ²⁸⁷⁷a ¹⁴⁵³dziewczynka ²⁵³²wstała. **26** ¹⁸³¹I ¹⁸³¹rozeszła ¹⁸³¹się
³⁷⁷⁸ta ⁵³⁴⁵wieść ¹⁵¹⁹po ³⁶⁵⁰całą ¹⁵⁶⁵tamtejszej ¹⁰⁹³ziemi. **27** ²⁵³²A ³⁸⁵⁵odchodzącemu ¹⁵⁶⁴stamtąd ²⁴²⁴Jezusowi
¹⁹⁰zaczęli ⁸⁴⁶towarzyszyć ¹⁴¹⁷zaczęli ⁵¹⁸⁵towarzyszyć ²⁸⁹⁶dwaj ²⁵³²ślepi, ³⁰⁰⁴którzy ³⁰⁰⁴wołali ³⁰⁰⁴i ³⁰⁰⁴mówili:
¹⁶⁵³Zlituj ²²⁴⁸się ⁵²⁰⁷nad ¹¹³⁸nami, ¹¹⁶¹Synu ²⁰⁶⁴Dawida. **28** ¹⁵¹⁹A ³⁶¹⁴gdy ⁴³³⁴przyszedł ⁴³³⁴do ⁴³³⁴domu, ⁴³³⁴podeszli ⁴³³⁴do
⁸⁴⁶niego ⁵¹⁸⁵ślepi, ²⁵³²a ²⁴²⁴Jezus ⁸⁴⁶im ³⁰⁰⁴powiedział: ⁴¹⁰⁰Wierzcie, ³⁷⁵⁴ze ¹⁴¹⁰jestem ⁵¹²⁴w ⁵¹²⁴stanie ⁵¹²⁴to
⁴¹⁶⁰uczynić? ³⁰⁰⁴Odpowiedzieli ⁸⁴⁶mu: ³⁴⁸³Tak, ²⁹⁶²Panie! **29** ⁵¹¹⁹Wtedy ⁶⁸⁰dotknął ⁸⁴⁶ich ³⁷⁸⁸oczy,
³⁰⁰⁴mówiąc: ²⁵⁹⁶Zgodnie ⁵²¹⁶z ⁴¹⁰²waszą ¹⁰⁹⁶wiarą ⁵²¹³niech ¹⁰⁹⁶się ²⁵³²wam ⁴⁵⁵stanie ⁴⁵⁵30 ⁴⁵⁵I ⁴⁵⁵otworzyły ⁴⁵⁵się
⁸⁴⁶ich ³⁷⁸⁸oczy. ²⁵³²A ²⁴²⁴Jezus ⁸⁴⁶ich ¹⁶⁹⁰ostro ³⁰⁰⁴upomniał, ³⁷⁰⁸mówiąc: ³³⁶⁷Uważajcie, ³³⁶⁷(aby) ³³⁶⁷nikt
¹⁰⁹⁷(nie) ¹¹⁶¹dowiedział ³⁵⁸⁸się ¹⁸³¹(o ¹³¹⁰tym). **31** ¹¹⁶¹A ³⁵⁸⁸oni, ¹⁸³¹gdy ¹³¹⁰wyszli, ⁸⁴⁶rozpowszechnili ⁸⁴⁶to

1722 3650 1565 1093 32 1161 846 1831 2400 4374
 po całej tamtejszej ziemi. **32** A gdy oni wychodzili, oto przyniesiono
 846 2974 444 1139 33 2532 1544 1140
 mu głuchego człowieka, opętanego. **33** A gdy został wyrzucony demon,
 2974 2980 2532 2296 3793 3004 3763 5316
 głuchy przemówił. I zdziwiły się tłumy, mówiąc Nigdy nie ukazała się
 3779 1722 2474 34 1161 5330 3004 1544 1140
 taka (rzecz) w Izraelu. **34** Lecz faryzeusze mówili: Wyrzuca demony
 1722 758 1140 35 2532 4013 2424
 poprzez posiadającego władzę (nad) demonami. **35** I obchodził Jezus
 3956 4172 2532 2968 1321 1722 846 4864 2532 2784
 wszystkie miasta i wsie, nauczając w ich synagogach i ogłaszając
 2098 932 2532 2323 3956 3554 2532 3956 3119
 dobrą nowinę królestwa oraz uzdrawiając każdą chorobę i każdą niemoc
 1722 2992 36 1161 1492 3793 4697 4012 846 3754 2258
 wśród ludu. **36** A gdy dostrzegł tłumy, ulitował się nad nimi, bo byli
 4680 2532 4496 5616 4263 2192 3361 2192 4166 37 5119
 utrudzeni i porzuceni, jak owce, które nie mają pasterza. **37** Wtedy
 3004 846 3101 3303 2326 4183 1161 2040 3641
 powiedział swoim uczniom: Chociaż żniwo wielkie, ale robotników niewielu.
38 Proście więc Pana żniwa, aby wyrzucił robotników na swoje żniwo.

10 1 2532 4341 846 1427 3101 1325 846 1849
 A gdy przywołał swoich dwunastu uczniów, dał im moc
 4151 169 5620 846 1544 2532 2323 3956
 nad duchami nieczystymi, by je wyrzucali oraz uzdrawiali każdą
 3554 2532 3956 3119 2 1161 3686 1427 652 2076 5023
 chorobę i każdą niemoc. **2** A imiona dwunastu apostołów są takie:
 4413 4613 3004 4074 2532 846 80 406 2385 3588
 pierwszym – Szymon, zwany Piotrem oraz jego brat, Andrzej; Jakub – ten,
 2199 2532 846 80 2491 3 5376 2532 918
 (który jest synem) Zebedeusza oraz jego brat, Jan; **3** Filip i Bartłomiej;
 2381 2532 3156 5057 2385 3588
 Tomasz i Mateusz – poborca podatków; Jakub – ten, (który jest synem)
 256 2532 3002 1941 2280 4613 2581 2532 2455
 Alfeusza i Lebeusz, zwany Tadeuszem; **4** Szymon Kananejczyk i Juda
 2469 3588 846 2532 3860 5128 1427 649 2424
 Iskariota – ten, co go również wydał. **5** Tę dwunastkę posłał Jezus (i)
 3853 846 3004 1519 3598 1484 3361 565 2532 3361 1525
 nakazał im, mówiąc: Na drogę narodów nie wchodźcie oraz nie wchodźcie
 1519 4172 4541 6 1161 4198 3123 4314 622 4263 3624
 do miast Samarytan. **6** Ale idźcie raczej do zagubionych owiec domu
 2474 7 1161 4198 2784 3004 3754 1448 932 3772
 Izraela. **7** A idąc, głoscie, mówiąc, że przybliżyło się królestwo niebios.
 770 2323 3015 2511 1544 1140
8 Słabych uzdrawiajcie, trędowatych oczyszczajcie, wyrzucajcie demony.
 1432 2983 1432 1325 2932 5557 3366 696 3366
 Darmo wzięliście, darmo dawajcie. **9** Nie posiadajcie złota ani srebra, ani
 5475 1519 5216 2223 3361 4082 1519 3598 3366 1417 5509
 miedzi w waszych pasach, **10** ani torby na drogę, ani dwóch szat spodnich,

ani sandałów, ani laski, ponieważ robotnik godny jest swego pokarmu.

11 A [-] (w) mieście lub wsi, do której wejdziecie, wypytajcie, kto w niej jest godny. I tam pozostańcie, aż do [-] wyjścia. **12** A gdy wejdziecie do domu, pozdrówcie go. **13** I jeśli [-] dom okaże się godny, niech przyjdzie pokój wasz na niego. A gdyby nie był godny, wasz pokój niech powróci do was. **14** A kto nie przyjąłby przyjąłby was ani (nie) wysłuchał słów waszych, wychodząc z domu lub (z) tego miasta, strząśnijcie pył (ze) stóp waszych. **15** Zaprawdę, mówię wam: Lżej będzie ziemi Sodomy i Gomory w dniu sądu, niż temu miastu. **16** Oto ja was posyłam jak owce między między wilki. Bądźcie więc mądrzy, jak węże i czyści, jak gołębie. **17** I wystrzegajcie się [-] ludzi, ponieważ będą wydawać was przed sanhedryny i w swoich synagogach będą was biczować. **18** Oraz przed rządców [-] i królów będziecie prowadzeni z mojego powodu, na świadectwo im oraz narodom. **19** A gdy was wydadzą, nie troszczcie się, jak lub co powiecie, bowiem będzie dane wam w tej chwili, co macie mówić, **20** ponieważ nie wy jesteście tymi, którzy mówią, ale duch waszego Ojca, który mówi w was. **21** A brat wyda brata na śmierć i ojciec dziecko, i powstaną dzieci przeciwko rodzicom, i zabiją ich. **22** I będziecie znienawidzeni przez wszystkich z powodu mojego imienia. A kto wytrwa do końca, ten zostanie wybawiony. **23** A gdyby was prześladowali w tym mieście, uciekajcie do drugiego. Zaprawdę bowiem mówię wam, nie [-] skończycie (obchodzić) miast Izraela, aż [-] przyjdzie Syn Człowieczy. **24** Uczeń nie jest ponad nauczycielem, ani niewolnik ponad swego pana. **25** Wystarczające dla ucznia, aby się stał jak jego nauczyciel, i niewolnik – jak jego pan. Jeśli pana domu nazywali Belzebubem, (to o) ile bardziej jego

domowników. ³⁶¹⁵**26** ³⁷⁶⁷Więc ³³⁶¹nie ⁵³⁹⁹bójcie się ⁸⁴⁶ich. ²⁰⁷⁶Nie ¹⁰⁶³ma ³⁷⁶²bowiem ²⁵⁷²nic ³⁷³⁹ukrytego, ³⁷⁵⁶co ⁶⁰¹nie ²⁵³²będzie ²⁹²⁷objawione, ³⁷³⁹ani ³⁷⁵⁶ukrytego, ¹⁰⁹⁷co ³⁷³⁹nie ³⁰⁰⁴będzie ²⁷poznane. ³⁷³⁹**27** ³⁰⁰⁴To, ³⁷³⁹co ³⁰⁰⁴mówię ⁵²¹³wam ¹⁷²²w ⁴⁶⁵³ciemności, ²⁰³⁶powiedzcie ¹⁷²²w ⁵⁴⁵⁷świecie, ²⁵³²i ³⁷³⁹co ¹⁵¹⁹na ³⁷⁷⁵ucho ¹⁹¹słyszycie, ²⁷⁸⁴głoście ¹⁹⁰⁹na ¹⁴³⁰dachach. ²⁵³²**28** ³³⁶¹I ⁵³⁹⁹nie ⁵⁷⁵bójcie się ⁶¹⁵[-] ⁴⁹⁸³tych, ¹¹⁶¹którzy ⁵⁵⁹⁰zabijają ³³⁶¹ciało, ¹⁴¹⁰ale ⁶¹⁵duszy ¹¹⁶¹nie ⁵³⁹⁹są ³¹²³w ¹⁴¹⁰stanie ²⁵³²zabić. ⁵⁵⁹⁰Ale ²⁵³²bójcie się ⁷⁸⁷raczej ⁴⁴⁵³tego, ¹⁴¹⁷co ⁴⁷⁶⁵może ⁵²¹⁶i ³⁹⁶²duszę, ⁴⁷⁶⁵i ²⁵³²ciało ¹⁵²⁰zniszczyć ¹⁵³⁷w ⁸⁴⁶Gehennie. ³⁷⁸⁰**29** ⁷⁸⁷Czy ⁴⁴⁵³nie ¹⁴¹⁷za ⁴⁷⁶⁵asa ⁵²¹⁶są ³⁹⁶²sprzedawane ⁴⁷⁶⁵dwa ⁵²¹⁶wróble? ³⁹⁶²Nawet ⁴⁷⁶⁵jeden ⁵²¹⁶z ³⁹⁶²nich ⁴⁷⁶⁵nie ⁵²¹⁶spadnie ³⁹⁶²na ⁴⁷⁶⁵ziemię ⁵²¹⁶bez ³⁹⁶²(woli) ⁴⁷⁶⁵waszego ⁵²¹⁶Ojca.

¹¹⁶¹**30** ²⁵³²A ³⁹⁵⁶nawet ²³⁵⁹wszystkie ⁵²¹⁶włosy ²⁷⁷⁶na ¹⁵²⁶waszej ⁷⁰⁵głowie ³⁷⁶⁷są ³⁷⁶⁷policzone. ³⁷⁶⁷**31** ³⁷⁶⁷A ³⁷⁶⁷zatem: ³³⁶¹nie ⁵³⁹⁹bójcie się. ⁵²¹⁰Wy ¹³⁰⁸jesteście ⁴¹⁸³ważniejsi, ⁴⁷⁶⁵niż ³⁹⁵⁶liczne ³⁷⁶⁷wróble. ³⁷⁴⁸**32** ³⁷⁴⁸Każdy ³⁷⁴⁸więc, ³⁷⁴⁸kto ³⁶⁷⁰przyzna ¹⁷²²się ¹⁶⁹⁸do ¹⁷¹⁵mnie ⁴⁴⁴przed ²⁵⁰⁴ludźmi, ³⁶⁷⁰i ¹⁷²²ja ⁸⁴⁶się ¹⁷¹⁵przyznam ³⁴⁵⁰do ³⁹⁶²niego ¹⁷²²przed ³¹⁶⁵moim ¹⁷¹⁵Ojcem ⁴⁴⁴w ³⁹⁶²niebiosach. ¹¹⁶¹**33** ³⁷⁴⁸A ³⁰²kto ⁷²⁰[-] ³¹⁶⁵by ¹⁷¹⁵się ⁴⁴⁴wyparł ³⁹⁶²mnie ³⁷⁴⁸przed ³⁹⁶²ludźmi, ²⁵⁰⁴i ⁷²⁰ja ⁸⁴⁶się ¹⁷¹⁵wypnę ³⁴⁵⁰go ³⁹⁶²przed ¹⁷²²moim ³⁷⁷²Ojcem ³⁷⁷²w ³³⁶¹niebiosach. ³⁷⁵⁴**34** ³³⁶¹Nie ³⁷⁵⁴myślcie, ³⁷⁵⁴że ²⁰⁶⁴przyszedłem ⁹⁰⁶rzucić ¹⁵¹⁵pokój ¹⁹⁰⁹na ¹⁰⁹³ziemię. ³⁷⁵⁶Nie ²⁰⁶⁴przyszedłem ⁹⁰⁶rzucić ¹⁵¹⁵pokoju, ²³⁵ale ³¹⁶²miecz. ¹⁰⁶³**35** ²⁰⁶⁴Ponieważ ¹³⁶⁹przyszedłem ⁴⁴⁴uczynić ⁴⁴⁴rozdwojenie, ⁴⁴⁴(aby) ⁴⁴⁴człowiek ⁴⁴⁴(był) ²⁵⁹⁶przeciwko ⁸⁴⁶swemu ³⁹⁶²ojcu, ²⁵³²i ²³⁶⁴córka ²⁵⁹⁶– ⁸⁴⁶przeciwko ³³⁸⁴swojej ²⁵³²matce, ³⁵⁶⁵i ²⁵⁹⁶panna ⁸⁴⁶młoda ³⁹⁹⁴przeciwko ²⁵³²swojej ²¹⁹⁰teściowej, ⁴⁴⁴**36** ³⁶¹⁵a ³⁶¹⁵nieprzyjaciółmi ³⁶¹⁵człowieka ³⁶¹⁵domownicy ⁸⁴⁶jego. ⁵³⁶⁸**37** ³⁹⁶²Kto ²²²⁸kocha ³³⁸⁴ojca ⁵²²⁸lub ¹⁶⁹¹matkę ³⁷⁵⁶bardziej, ²⁰⁷⁶niż ³⁴⁵⁰mnie, ⁵¹⁴nie ⁵¹⁴jest ⁵¹⁴mnie ⁵¹⁴godny. ²⁵³²I ⁵³⁶⁸kto ⁵²⁰⁷kocha ²²²⁸syna ²³⁶⁴lub ⁵²²⁸córkę ¹⁶⁹¹bardziej, ³⁷⁵⁶niż ²⁰⁷⁶mnie, ³⁴⁵⁰nie ⁵¹⁴jest ⁵¹⁴mnie ⁵¹⁴godny. ²⁵³²**38** ²⁵³²I ³⁷³⁹kto ³⁷⁵⁶nie ²⁹⁸³berze ⁸⁴⁶swego ⁴⁷¹⁶krzyża, ²⁵³²a ¹⁹⁰idzie ³⁶⁹⁴za ³⁴⁵⁰mną, ³⁷⁵⁶nie ²⁰⁷⁶jest ³⁴⁵⁰mnie ⁵¹⁴godny. ³⁵⁸⁸**39** ²¹⁴⁷Ten, ⁸⁴⁶który ⁵⁵⁹⁰znalazł ¹⁷⁰⁰swoją ²¹⁴⁷duszę, ⁸⁴⁶straci ⁶²²ją, ⁸⁴⁶a ²⁵³²ten, ³⁵⁸⁸który ⁶²²stracił ⁸⁴⁶swoją ⁵⁵⁹⁰duszę ¹⁷⁵²z ¹⁷⁰⁰powodu ²¹⁴⁷mnie, ⁸⁴⁶znajdzie ³⁵⁸⁸ją. ¹²⁰⁹**40** ³⁵⁸⁸Ten, ¹²⁰⁹który ⁵²⁰⁹przyjmuje ¹⁶⁹¹was, ¹²⁰⁹mnie ³⁵⁸⁸przyjmuje; ⁶⁴⁹a ¹²⁰⁹ten, ¹⁶⁹¹który ¹²⁰⁹przyjmuje ³⁵⁸⁸mnie, ⁶⁴⁹przyjmuje ⁶⁴⁹tego, ⁶⁴⁹który ³¹⁶⁵mnie ⁶⁴⁹posłał. ¹²⁰⁹**41** ⁴³⁹⁶Kto ¹⁵¹⁹przyjmuje ³⁶⁸⁶proroka ⁴³⁹⁶ze ²⁹⁸³względów ²⁹⁸³na ²⁹⁸³imię ²⁹⁸³proroka, ²⁹⁸³weźmie ³⁴⁰⁸zapłatę ⁴³⁹⁶proroka, ²⁵³²i ¹²⁰⁹ten, ¹³⁴²który ¹³⁴²przyjmuje ¹⁵¹⁹sprawiedliwego ³⁶⁸⁶ze ¹⁵¹⁹względów ¹⁵¹⁹na ¹⁵¹⁹imię ¹⁵¹⁹sprawiedliwego, ¹³⁴²weźmie ²⁹⁸³zapłatę ³⁴⁰⁸sprawiedliwego, ¹³⁴²**42** ²⁵³²i ³⁷³⁹kto ¹⁴³⁷by ⁴²²²napoił ¹⁵²⁰jednego

(z) ⁵¹³⁰tych ³³⁹⁸małych ⁴²²¹kielichem ⁵⁵⁹³zimnej (wody) ³⁴⁴⁰jedynie ¹⁵¹⁹ze względu na ³⁶⁸⁶imię ³¹⁰¹ucznia,
²⁸¹zaprawdę, ³⁰⁰⁴mówię ⁵²¹³wam, ³⁷⁵⁶nie ³³⁶¹[-] ⁶²²straci ⁸⁴⁶swojej ³⁴⁰⁸zapłaty.